ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 14ης Φεβρουαρίου 1978 * **

Στην υπόθεση 27/76,

United Brands Company, εταιρία του New Jersey των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής,

και

United Brands Continentaal BV, ολλανδική εταιρία με έδρα 3002 Rotterdam, 3 Van Vollenhovenstraat, εκπροσωπούμενες και επικουρούμενες από τους Ivo Van Bael και Jean-Francois Bellis, δικηγόρους Βρυξελλών, με αντίκλητους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Elvinger και Hoss, 84, Grand Rue,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους νομικούς της συμβούλους Antonio Marchini-Camia και John Temple Lang, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Mario Cervino, κτίριο Jean Monnet,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της απόφασης «IV/26.699 Chiquita» — (OJ L 95 της 9.4.1976, σελ. 1 και επ.) με την οποία η Επιτροπή διαπίστωσε, στις 17 Δεκεμβρίου 1975, παράβαση του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΟΚ στον τομέα της διάθεσης στο εμπόριο των μπανανών που παράχθηκαν και εισάχθηκαν από τις

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.
** Όπως τροποποιήθηκε με Διάταξη του Δικαστηρίου της 11ης Μαΐου 1978, η οποία τροποποιήθηκε επίσης με Διάταξη της 26ης Ιουνίου 1978, που δημοσιεύθηκαν στη «Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου», αγγλική έκδοση, σ. 345 και 349.

προσφεύγουσες, καθώς και την καταβολή αποζημιώσεως και την κατάργηση ή μείωση του προστίμου που υπέβαλε η Επιτροπή στην εταιρία UBC,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους H. Kutscher, πρόεδρο, M. Sørensen και G. Bosco, προέδρους τμήματος, A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, A. J. Mackenzie Stuart και A. Touffait, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Mayras
γραμματέας: A. Van Houtte,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με δικόγραφο που κατατέθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 15 Μαρτίου 1976, η εταιρία United Brands Company της Νέας Υόρκης (αναφερομένη εφεξής με τα αρχικά της UBC) και η εκπρόσωπός της εταιρία United Brands Continental BV του Ρόττερνταμ (εφεξής: UBCBV) ζήτησαν την ακύρωση της απόφασης της Επιτροπής της 17ης Δεκεμβρίου 1975, που δημοσιεύτηκε αργότερα στο Official Journal L 95, σ. 1, της 9ης Απριλίου 1976, και στην οποία θα αναφέρονται οι παραπομπές της παρούσας απόφασης.

2 Για πρακτικούς λόγους, στις επόμενες σκέψεις οι προσφεύγουσες θα αναφέρονται με τα ενιαία αρχικά UBC.

3 Στο άρθρο ένα της απόφασης διαπιστώνεται ότι η UBC παρέβη το άρθρο 86 της Συνθήκης κατά τον εξής τρόπο:

α) υποχρεώνοντας τους ωριμαντές-διανομείς της που είναι εγκατεστημένοι στη Γερμανία, στη Δανία, στην Ιρλανδία, στις Κάτω Χώρες και στην Οικονομική

Ένωση Βελγίου-Λουξεμβούργου (UEBL)να μη μεταπωλούν μπανάνες της UBC εφόσον είναι ακόμα πράσινες,

β) επιβάλλοντας, όσον αφορά τις πωλήσεις μπανανών Chiquita, εις βάρος των εμπορικώς συναλλασσομένων μαζί της, δηλαδή των ωριμαντών-διανομέων που είναι εγκατεστημένοι στα προαναφερθέντα κράτη μέλη, με εξαίρεση τον όμιλο Scipio, άνισες τιμές για ισοδύναμες παροχές,

γ) επιβάλλοντας για τις πωλήσεις μπανανών Chiquita στους πελάτες που είναι εγκατεστημένοι στη Γερμανία (με εξαίρεση τον όμιλο Scipio) στη Δανία, στις Κάτω Χώρες και στην Οικονομική Ένωση Βελγίου-Λουξεμβούργου μη δίκαιες τιμές πωλήσεως,

δ) διακόπτοντας από τις 10 Οκτωβρίου 1973 μέχρι τις 11 Φεβρουαρίου 1975 την παράδοση μπανανών Chiquita στην εταιρία Th. Olesen A/S στο Valby, Κοπεγχάγη, που θα αναφέρεται εφεξής ως Olesen.

4 Δυνάμει του άρθρου 2, επιβάλλεται στην UBC πρόστιμο ενός εκατομμυρίου λογιστικών μονάδων για τις διαπιστωθείσες στο άρθρο 1 παραβάσεις.

5 Το άρθρο 3 επιβάλλει στην UBC:

α) να θέσει αμελλητί, εφόσον ήδη δεν το έχει πράξει οικειοθελώς, τέρμα στις διαπιστωθείσες στο άρθρο 1 παραβάσεις·

β) και, για το σκοπό αυτό:

— να γνωστοποιήσει σε όλους τους διανομείς-ωριμαντές της που είναι εγκατεστημένοι στη Γερμανία, στη Δανία, στη Ιρλανδία, στις Κάτω Χώρες και στην Οικονομική Ένωση Βελγίου-Λουξεμβούργου, την κατάργηση της απαγόρευσης μεταπωλήσεως μπανανών εφόσον είναι ακόμα πράσινες και να καταστήσει το γεγονός αυτό γνωστό στην Επιτροπή το αργότερο μέχρι την 1η Φεβρουαρίου 1976·

— να γνωστοποιεί στην Επιτροπή δύο φορές το χρόνο (το αργότερο στις 20 Ιανουαρίου και 20 Ιουλίου) και για πρώτη φορά στις 20 Απριλίου 1976, για περίοδο 2 ετών, τις τιμές που χρέωσε κατά τη διάρκεια του προηγούμενου

εξαμήνου στους πελάτες της που είναι εγκατεστημένοι στη Γερμανία, στη Δανία, στην Ιρλανδία, στις Κάτω Χώρες και στην Οικονομική Ένωση Βελγίου-Λουξεμβούργου.

6 Η UBC άσκησε προσφυγή με την οποία ζητεί, κυρίως, να ακυρωθεί η απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1975 και να υποχρεωθεί η Επιτροπή να της καταβάλει μια λογιστική μονάδα ως αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης και, επικουρικά, στην περίπτωση που η απόφαση διατηρηθεί ως προς την ουσία της, να καταργηθεί ή τουλάχιστον, να μειωθεί το πρόστιμο.

7 Η προσφεύγουσα, προς στήριξη των αιτημάτων της, προβάλλει οκτώ λόγους:

1) Αμφισβητεί την ανάλυση της Επιτροπής για τη σχετική αγορά, τόσο την αγορά του προϊόντος όσο και τη γεωγραφική αγορά.

2) Αρνείται ότι κατέχει στη σχετική αγορά δεσπόζουσα θέση, κατά την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης.

3) Θεωρεί ότι η ρήτρα σχετικά με τους όρους πωλήσεως των μπανανών εφόσον είναι ακόμα πράσινες δικαιολογείται από την απαίτηση της διασφάλισης της ποιότητας του πωλούμενου στους καταναλωτές προϊόντος.

4) Σκοπεύει να καταδείξει ότι η άρνηση παραδόσεων προς τη δανική εταιρία Th. Olesen ήταν δικαιολογημένη.

5) Φρονεί ότι δεν επέβαλε τιμές που εισάγουν διακρίσεις.

6) Φρονεί ότι δεν επέβαλε μη δίκαιες τιμές.

7) Παραπονείται ότι η διοικητική διαδικασία ήταν πλημμελής.

8) Αμφισβητεί την επιβολή προστίμου και ζητεί, επικουρικώς, τη μείωσή του.

8 Μετά την προσφυγή αυτή η UBC κατέθεσε, με ξεχωριστό δικόγραφο και δυνάμει του άρθρου 185 της Συνθήκης, αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, υπό ημερομηνία 18 Μαρτίου 1976, με την οποία ζήτησε από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου την αναστολή εκτελέσεως του άρθρου 3, στοιχεία α και β, παράγραφος 1 της απόφασης μέχρις εκδόσεως οριστικής αποφάσεως επί της προσφυγής ακυρώσεως που εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου.

9 Με Διάταξη της 5ης Απριλίου 1976, ο Πρόεδρος έλαβε υπόψη του τις δηλώσεις των διαδίκων σχετικά με την τροποποίηση της ρήτρας περί μεταπωλήσεως των μπανανών εφόσον είναι ακόμα πράσινες και χορήγησε

«την αναστολή εκτελέσεως του άρθρου 3, στοιχεία α και β, πρώτη περίπτωση, της απόφασης της Επιτροπής, της 17ης Δεκεμβρίου 1975 (IV/26699), μέχρις εκδόσεως οριστικής αποφάσεως επί της ουσίας στην υπόθεση 27/76, εφόσον οι προσφεύγουσες δεν έχουν ήδη θέσει τέρμα οικειοθελώς στην επιτιμώμενη από την Επιτροπή με το άρθρο 1 της εν λόγω αποφάσεως συμπεριφορά τους».

Κεφάλαιο 1 — Περί υπάρξεως δεσπόζουσας θέσης

Τμήμα 1 — Περί της σχετικής αγοράς

10 Για να κριθεί αν η UBC κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά των μπανανών, πρέπει να οριοθετηθεί η αγορά αυτή, τόσο από άποψη προϊόντος όσο και από γεωγραφική άποψη.

11 Οι δυνατότητες ανταγωνισμού κατά το άρθρο 86 της Συνθήκης πρέπει να εξεταστούν σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά του εν λόγω προϊόντος και σε αναφορά με συγκεκριμένη γεωγραφική ζώνη εντός της οποίας διατίθεται το προϊόν και όπου οι όροι ανταγωνισμού είναι αρκετά ομοιογενείς ώστε να μπορεί να εκτιμηθεί η οικονομική ισχύς, της ενδιαφερομένης επιχείρησης.

Παράγραφος 1. Η αγορά του προϊόντος

12 Όταν αφορά την αγορά του προϊόντος, πρέπει, καταρχάς, να ερευνηθεί αν, όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, οι μπανάνες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της αγοράς νωπών οπωρών, εφόσον μπορούν, λογικά, να αποτελούν για τους καταναλωτές προϊόντα που μπορούν να αντικαθίστανται με άλλες ποικιλίες νωπών οπωρών, όπως τα μήλα, τα πορτοκάλια, τα σταφύλια, τα ροδάκινα, οι φράουλες κλπ. ή αν η οικεία αγορά αποτελείται αποκλειστικά από αγορά μπανανών και περιλαμβάνει τόσο τις μπανάνες που φέρουν σήμα, όσο και τις μπανάνες χωρίς ένδειξη, αποτελώντας αγορά αρκετά ομοιογενή και ξεχωριστή από την αγορά των λοιπών νωπών οπωρών.

13 Η προσφεύγουσα, προς στήριξη της άποψής της, ισχυρίζεται ότι οι μπανάνες ανταγωνίζονται τις λοιπές νωπές οπώρες στα ίδια καταστήματα και στα ίδια ράφια, σε τιμές που μπορεί να είναι παρόμοιες, ενώ ικανοποιούν τις ίδιες ανάγκες: καταναλίσκονται είτε ως επιδόρπιο είτε μεταξύ των γευμάτων.

14 Από τα στατιστικά στοιχεία που κατατέθηκαν αποδεικνύεται ότι η δαπάνη των καταναλωτών για την αγορά μπανανών βρίσκεται στο χαμηλότερο σημείο της κατά το διάστημα μεταξύ Ιουνίου και Σεπτεμβρίου, όταν οι εγχώριες νωπές οπώρες αφθονούν στην αγορά.

15 Από τις μελέτες που πραγματοποίησε ο FAO (Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας) (ειδικότερα το 1975) επιβεβαιώνεται ότι οι τιμές των μπανανών είναι σχετικά χαμηλές κατά τους θερινούς μήνες και, για παράδειγμα, στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας οι τιμές των μήλων έχουν στατιστικώς σημαντικό αντίκτυπο επί της καταναλώσεως μπανανών.

16 Σύμφωνα με τις ίδιες μελέτες παρατηρείται πάντοτε κάμψη των τιμών προς το τέλος του έτους κατά «τη διάρκεια της περιόδου των πορτοκαλιών».

17 Έτσι, οι εποχιακές αιχμές αφθονίας άλλων νωπών οπωρών επηρεάζουν όχι μόνο τις τιμές των μπανανών, αλλά επίσης και τον όγκο των πωλήσεών τους και, κατά συνέπεια, τον όγκο των εισαγωγών τους.

18 Από τις πιο πάνω διαπιστώσεις, η προσφεύγουσα συνάγει ότι οι μπανάνες και οι λοιπές νωπές οπώρες αποτελούν μοναδική και ενιαία αγορά και ότι στο πλαίσιο αυτό έπρεπε να εξετασθεί η δραστηριότητα της UBC όσον αφορά την ενδεχόμενη εφαρμογή του άρθρου 86 της Συνθήκης.

19 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η ζήτηση των μπανανών είναι ξεχωριστή από τη ζήτηση των λοιπών νωπών οπωρών, εφόσον, ιδίως, η μπανάνα αποτελεί σημαντικό στοιχείο της διατροφής ορισμένων τμημάτων του πληθυσμού.

20 Οι ιδιαίτερες ιδιότητες της μπανάνας επηρεάζουν την απόφαση του καταναλωτή και τον οδηγούν στο να μην επιζητεί να τις αντικαταστήσει, εξ ολοκλήρου ή κατά μεγάλο τμήμα, με άλλες οπώρες.

21 Από τις μελέτες που ανέφερε η προσφεύγουσα, η Επιτροπή συνάγει ότι η επίδραση των τιμών ή των διαθέσιμων ποσοτήτων των λοιπών οπωρών επί των τιμών ή των διαθέσιμων ποσοτήτων μπανανών στην οικεία αγορά είναι ασήμαντη, και ότι οι πιο πάνω επιπτώσεις είναι πάρα πολύ αδύναμες και ελάχιστα γενικευμένες ώστε να είναι δυνατό να συναχθεί ότι οι λοιπές οπώρες, κατά το μέτρο που είναι υποκατάστατα προϊόντα, αποτελούν τμήμα της ίδιας με τις μπανάνες αγοράς.

22 Για να μπορεί η μπανάνα να θεωρηθεί ότι αποτελεί το αντικείμενο ξεχωριστής αγοράς πρέπει να μπορεί να εξατομικεύεται διά των ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών της, τα οποία να τη διαφοροποιούν από τις λοιπές νωπές οπώρες σε σημείο που να μπορεί ελάχιστα να αντικατασταθεί από αυτά και να μην υφίσταται από αυτές παρά ανεπαίσθητο ανταγωνισμό.

23 Η μπανάνα ωριμάζει ολόκληρο το έτος, ασχέτως εποχής.

24 Η παραγωγή της είναι καθ' όλο το έτος μεγαλύτερη της ζητήσεως την οποία και μπορεί να ικανοποιεί ανά πάσα στιγμή.

25 Το χαρακτηριστικό αυτό καθιστά την μπανάνα προνομιούχο φρούτο, του οποίου, η παραγωγή και διάθεση στο εμπόριο μπορούν να προσαρμόζονται στις εποχιακές διακυμάνσεις των λοιπών νωπών οπωρών οι οποίες είναι και γνωστές και μπορούν να υπολογίζονται.

26 Δεν υφίσταται αναγκαστικό εποχιακό υποκατάστατο, εφόσον ο καταναλωτής μπορεί να προμηθεύεται αυτή την οπώρα όλο το έτος.

27 Δεδομένου ότι η μπανάνα αποτελεί οπώρα διαθέσιμη ανά πάσα στιγμή και σε επαρκείς ποσότητες, η δυνατότητα υποκαταστάσεώς της από τις λοιπές οπώρες, πρέπει, προκειμένου να υπολογιστεί ο βαθμός ανταγωνισμού που υφίσταται μεταξύ αυτής και λοιπών νωπών οπωρών, να αξιολογηθεί στο σύνολο του έτους.

28 Όπως προκύπτει από τις μελέτες σχετικά με την αγορά της μπανάνας που περιλαμβάνει η δικογραφία, η αγορά αυτή δεν παρουσιάζει σημαντική μακροπρόθεσμη διασταυρούμενη ελαστικότητα, ούτε επίσης, υφίσταται, όπως ειπώθηκε, γενικευμένη δυνατότητα εποχικής υποκαταστάσεως, μεταξύ της μπανάνας και όλων των εποχιακών φρούτων, αλλά μόνο μεταξύ αυτής και δύο φρούτων (ροδάκινα και επιτραπέζια σταφύλια) και σε χώρα (Γερμανία) της οικείας γεωγραφικής αγοράς.

29 Όσον αφορά τις δύο οπώρες που μπορούν να διατίθενται ολόκληρο το χρόνο (πορτοκάλια και μήλα), για τη μεν πρώτη δεν υφίσταται δυνατότητα υποκαταστάσεως ενώ για τη δεύτερη υφίσταται σε περιορισμένο μόνο βαθμό.

30 Η παραπάνω πολύ μειωμένη δυνατότητα υποκαταστάσεως οφείλεται στα ειδικά χαρακτηριστικά της μπανάνας και σε όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή του καταναλωτή.

31 Η μπανάνα διαθέτει ορισμένα χαρακτηριστικά όπως καλή εμφάνιση, γεύση, μαλακή υφή, έλλειψη πυρήνων, εύκολη χρήση, σταθερό και συνεχές επίπεδο παραγωγής, τα οποία της επιτρέπουν να ικανοποιεί τις διαρκείς ανάγκες σημαντικής κατηγορίας πληθυσμού, συγκείμενης από παιδιά, ηλικιωμένους και ασθενείς.

32 Όσον αφορά τις τιμές, δύο μελέτες του FAO δείχνουν ότι η μπανάνα δεν επηρεάζεται από τις — εν πτώσει — τιμές άλλων φρούτων (αλλά μόνο των ροδάκινων και των επιτραπέζιων σταφυλιών) παρά μόνο κατά τους θερινούς μήνες και κυρίως τον Ιούλιο και αυτό σε αναλογία που δεν υπερβαίνει το 20%.

33 Καίτοι, δεν είναι δυνατό να αμφισβητηθεί ότι κατά τους πιο πάνω μήνες και κατά τη διάρκεια μερικών εβδομάδων περί το τέλος του έτους το προϊόν αυτό υφίσταται τον ανταγωνισμό των λοιπών οπωρών, η ικανότητα προσαρμογής που παρουσιάζει, ο όγκος των εισαγωγών του και η διάθεσή του στο εμπόριο στην οικεία γεωγραφική αγορά έχει ως αποτέλεσμα οι όροι ανταγωνισμού να είναι εξαιρετικά περιορισμένοι και η τιμή του να προσαρμόζεται χωρίς σημαντικές δυσχέρειες σ' αυτή την κατάσταση αφθονίας οπωρών στην αγορά.

34 Από το σύνολο των πιο πάνω σκέψεων, προκύπτει ότι μεγάλος αριθμός καταναλωτών που έχει διαρκή ανάγκη μπανανών δεν αποτρέπεται σε βαθμό σημαντικό ή έστω αισθητό από την κατανάλωση του προϊόντος αυτού λόγω της αφίξεως στην αγορά άλλων νωπών οπωρών και ότι ακόμα και οι εποχιακές αιχμές το επηρεάζουν για λίγο μόνο χρόνο και σε περιορισμένο βαθμό από άποψη δυνατότητας υποκαταστάσεως.

35 Από τα προηγούμενα συνάγεται ότι η αγορά της μπανάνας αποτελεί αγορά αρκετά ξεχωριστή από αυτή των λοιπών νωπών οπωρών.

Παράγραφος 2. Η γεωγραφική αγορά

36 Η Επιτροπή έλαβε υπόψη της ως γεωγραφική αγορά, στα πλαίσια της οποίας πρέπει να εξεταστεί το αν η UBC έχει τη δυνατότητα να εμποδίζει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, τη Δανία, την Ιρλανδία, τις Κάτω Χώρες και την Οικονομική Ένωση Βελγίου-Λουξεμβούργου.

37 Έχει τη γνώμη ότι οι υφιστάμενες στο τμήμα αυτό της Κοινότητας οικονομικές συνθήκες επιτρέπουν στους εισαγωγείς-διανομείς μπανανών να εμπορεύονται κανονικά τα προϊόντα τους, χωρίς να υπάρχουν για την UBC σημαντικοί οικονομικοί φραγμοί σε σχέση με άλλους εισαγωγείς-διανομείς.

38 Αντιθέτως, από την πιο πάνω γεωγραφική οριοθέτηση της αγοράς πρέπει να εξαιρεθούν τα λοιπά κράτη μέλη της Κοινότητας (Γαλλία, Ιταλία, Ηνωμένο Βασίλειο) παρά την αρκετά αισθητή παρουσία της UBC στα κράτη αυτά λόγω των ειδικών καταστάσεων που προκαλούνται από τα συστήματα εισαγωγών, τις συνθήκες διαθέσεως στο εμπόριο και το γεγονός ότι εκεί πωλούνται διάφοροι τύποι μπανανών.

39 Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι η γεωγραφική αγορά όπου λαμβάνεται υπόψη η οικονομική και εμπορική ισχύς μιας επιχείρησης δεν πρέπει να περιλαμβάνει παρά μόνο ζώνες εντός των οποίων οι όροι του ανταγωνισμού είναι ομοιογενείς.

40 Καίτοι, ορθώς η Επιτροπή εξήρεσε από την οικεία αγορά τη Γαλλία, την Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, παρέλειψε να λάβει υπόψη τις διαφορές στους όρους του ανταγωνισμού που υφίστανται στα λοιπά κράτη μέλη και οι οποίες έπρεπε να την οδηγήσουν στα ίδια ως προς τα κράτη αυτά συμπεράσματα που κατέληξε και για τις τρεις προαναφερθείσες χώρες.

41 Πράγματι, στα εν λόγω κράτη μέλη εφαρμόζονται τρία ουσιωδώς διάφορα δασμολογικά συστήματα: ένας μηδενικός δασμός στη Γερμανία για ποσόστωση μπανανών που καλύπτει αισθητά τις ανάγκες της χώρας αυτής, ένα μεταβατικό δασμολόγιο στην Ιρλανδία και τη Δανία, και το κοινό εξωτερικό δασμολόγιο, δηλαδή 20% για τις εισαγωγές στη BENELUX.

42 Επίσης, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της τις συνήθειες των καταναλωτών κάθε κράτους μέλους (η κατά κεφαλή ετήσια κατανάλωση νωπών οπωρών στη Γερμανία είναι 2,5 φορές μεγαλύτερη της κατανάλωσης στην Ιρλανδία και 2 φορές μεγαλύτερη της κατανάλωσης στη Δανία), τις διαφορές όσον αφορά τη δομή του εμπορίου, τη συγκέντρωση καθώς και διαφορές από νομισματική άποψη.

43 Από το σύνολο των διαπιστώσεων αυτών η προσφεύγουσα συνάγει ότι η γεωγραφική αγορά που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή περιλαμβάνει ζώνες στις οποίες οι όροι του ανταγωνισμού είναι τόσο ανόμοιοι, ώστε οι ζώνες αυτές δεν είναι δυνατό να θεωρηθούν ότι αποτελούν ενιαία αγορά.

44 Οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 86 σε μια επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση συνεπάγονται τη σαφή οριοθέτηση του σημαντικού τμήματος της Κοινής Αγοράς εντός του οποίου η εν λόγω επιχείρηση είναι σε θέση να κάνει χρήση, ενδεχομένως, καταχρηστικής πρακτικής που να εμποδίζει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό και το οποίο τμήμα αποτελεί ζώνη εντός της οποίας οι

αντικειμενικοί όροι του ανταγωνισμού επί του εν λόγω προϊόντος πρέπει να είναι οι ίδιοι για όλους τους επιχειρηματίες.

45 Η Κοινότητα δεν έχει θεσπίσει κοινή οργάνωση της γεωργικής αγοράς για τις μπανάνες.

46 Κατά συνέπεια τα συστήματα εισαγωγών ποικίλλουν σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο και αντικατοπτρίζουν μια συγκεκριμένη και ξεχωριστή εμπορική πολιτική όσον αφορά τα εν λόγω κράτη.

47 Έτσι, η γαλλική αγορά, λόγω της εθνικής της οργανώσεως, περιορίζεται στην αρχή, από ένα ειδικό σύστημα εισαγωγών και εμποδίζεται μεταγενέστερα από λιανικές τιμές, που τελούν υπό την εποπτεία δημόσιας διοίκησης.

48 Η αγορά αυτή, εκτός ορισμένων μέτρων σχετικά με μια «αντικειμενική τιμή» που καθορίζεται ετησίως και κανόνων σχετικά με τη συσκευασία, τη διαλογή, την κατώτατη απαιτούμενη ποιότητα, καλύπτεται κατά τα 2/3 περίπου από την παραγωγή των υπερπόντιων διαμερισμάτων και κατά το 1/3 από την παραγωγή ορισμένων χωρών που διατηρούν προνομιούχους σχέσεις με τη Γαλλία (Ακτή Ελεφαντοστού, Μαδαγασκάρη, Καμερούν) και των οποίων οι μπανάνες εισάγονται ατελώς, περιλαμβάνει δε ένα σύστημα, η διοίκηση του οποίου έχει ανατεθεί στην Comité Interprofessionnel Bananier (CIB).

49 Η αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου απολαύει των «Commonwealth Preferences», σύστημα που χαρακτηρίζεται ιδίως από τη διατήρηση επιπέδου παραγωγής που ευνοεί τις αναπτυσσόμενες χώρες της Κοινοπολιτείας και τιμής που καταβάλλεται στις ενώσεις παραγωγών και συνδέεται άμεσα με την τιμή πωλήσεως της πράσινης οπώρας στο Ηνωμένο Βασίλειο.

50 Στην ιταλική αγορά, μετά την κατάργηση, το 1965, του κρατικού μονοπωλίου στο οποίο είχε ανατεθεί η εμπορία των μπανανών, θεσπίστηκε ένα εθνικό σύστημα καθορισμού ποσοτικών περιορισμών υπό τον έλεγχο του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας και της υπηρεσίας προστασίας εθνικού συναλλάγματος επί των εισαγωγών και των συμβάσεων ναυλώσεως αλλοδαπών πλοίων που προορίζονται για τη μεταφορά των μπανανών.

51 Η εθνική οργάνωση των πιο πάνω τριών αγορών έχει ως συνέπεια το γεγονός ότι οι μπανάνες της προσφεύγουσας δεν ανταγωνίζονται υπό ίσους όρους τις λοιπές μπανάνες που πωλούνται στα κράτη αυτά, υπέρ των οποίων υφίσταται

προτιμησιακό καθεστώς και ορθώς η Επιτροπή απέκλεισε τις εθνικές αυτές αγορές από την υπό κρίση γεωγραφική αγορά.

52 Αντιθέτως, στα έξι λοιπά κράτη υπάρχουν εντελώς ελεύθερες αγορές, που όμως διέπονται από διαφορετικές δασμολογικές διατάξεις και διαφορετικά κατ' ανάγκη έξοδα μεταφοράς τα οποία όμως δεν προκαλούν διακρίσεις και στις οποίες οι όροι ανταγωνισμού είναι για όλους παρόμοιοι.

53 Τα έξι αυτά κράτη αποτελούν, από την άποψη της δυνατότητας ασκήσεως ελεύθερου ανταγωνισμού, ένα αρκετά ομοιογενές σύνολο ώστε να μπορεί να λαμβάνεται υπόψη σφαιρικά.

54 Η UBC έχει οργανώσει τη διάθεση στο εμπόριο των προϊόντων της από τη θυγατρική της εταιρία του Ρόττερνταμ — την εταιρία UBCBV— η οποία αποτελεί για το σκοπό αυτό ενιαίο κέντρο για ολόκληρο το τμήμα αυτό της Κοινότητας.

55 Τα έξοδα μεταφοράς δεν αποτελούν πραγματικό εμπόδιο στην πολιτική διανομής που έχει επιλέξει η UBC και η οποία συνίσταται στην πώληση FOR (ελεύθερο στο σιδηροδρομικό σταθμό), στα δύο λιμάνια εκφορτώσεως, το Ρόττερνταμ και το Μπρεμερχάβεν.

56 Τα στοιχεία αυτά αποτελούν ενοποιητικούς παράγοντες της οικείας αγοράς.

57 Από το σύνολο των πιο πάνω σκέψεων, προκύπτει ότι η γεωγραφική, όπως την προσδιορίζει η Επιτροπή, αγορά, που αποτελεί σημαντικό τμήμα της Κοινής Αγοράς, πρέπει να θεωρηθεί ως η οικεία αγορά προκειμένου να κριθεί αν η προσφεύγουσα κατέχει ενδεχομένως δεσπόζουσα θέση.

Τμήμα 2 — Επί της θέσεως της εταιρίας UBC στην οικεία αγορά

58 Η Επιτροπή, στηριζόμενη σε σειρά παραγόντων οι οποίοι θεωρούμενοι στο σύνολό τους εξασφαλίζουν στην UBC αναμφισβήτητη υπεροχή έναντι όλων των ανταγωνιστών της, έχει τη γνώμη ότι η εταιρία αυτή κατέχει δεσπόζουσα θέση στην οικεία αγορά: το μερίδιο της αγοράς που κατέχει σε σχέση με αυτό των ανταγωνιστών της, η ποικιλία των πηγών εφοδιασμού της, η ομοιογενής ποιότητα των προϊόντων της, η οργάνωση της παραγωγής της και οι μεταφορές της, το σύστημα διαθέσεως στο εμπόριο και τα μέσα διαφημίσεως που διαθέτει, ο διαφοροποιημένος χαρακτήρας των δραστηριοτήτων της και, τέλος, η κάθετη διάρθρωση της παραγωγής.

59 Εν όψει όλων αυτών των χαρακτηριστικών, η Επιτροπή θεωρεί ότι η UBC είναι επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση, διαθέτει γενικά κάποιο βαθμό ανεξαρτησίας συμπεριφοράς στην οικεία αγορά και έχει τη δυνατότητα να εμποδίζει, σε σημαντική έκταση, τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό εκ μέρους των ανταγωνιστών, οι οποίοι μόνο ύστερα από μεγάλες μακροχρόνιες προσπάθειες μπορούν ενδεχομένως να αποκτήσουν τα ίδια πλεονεκτήματα, προοπτική η οποία δεν τους ενθαρρύνει να αναλάβουν παρόμοια δραστηριότητα, ειδικότερα, ύστερα από αρκετές αποτυχίες που υπέστησαν.

60 Η UBC αμφισβητεί το συμπέρασμα αυτό, υποστηρίζοντας ότι αυτό προκύπτει μόνο από έναν ισχυρισμό χωρίς να στηρίζεται σε καμία απόδειξη.

61 Η UBC υποστηρίζει ότι ασκεί θεμιτό ανταγωνισμό όσον αφορά τις τιμές, την ποιότητα και τις υπηρεσίες.

62 Κατά την UBC, η αντικειμενική εκτίμηση του μεριδίου της αγοράς που κατέχει, των δυνατοτήτων εφοδιασμού του «οξέως» ανταγωνισμού που υφίσταται από τις λοιπές επιχειρήσεις, των πόρων τους, των μεθόδων τους και του βαθμού της κάθετης διάρθρωσης παραγωγής τους, της σχετικής ελευθερίας των ωριμαντών-διανομέων, της εμφάνισης νέων ανταγωνιστών στην αγορά, της ισχύος και της σπουδαιότητας ορισμένων πελατών, της χαμηλής τιμής και, ακόμη, της πτώσης της τιμής της μπανάνας, των ζημιών που υφίσταται από πενταετίας, επιτρέπει να συναχθεί, βάσει ορθής αναλύσεως, ότι, η επιχείρησή της, ούτε ως προς τη δομή ούτε ως προς τη συμπεριφορά της, δεν παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά επιχείρησης που κατέχει δεσπόζουσα θέση στην οικεία αγορά.

63 Το άρθρο 86 αποτελεί έκφραση του γενικού στόχου των δραστηριοτήτων της Κοινότητας που θεσπίζει το άρθρο 3, περίπτωση στ της Συνθήκης: την εγκαθίδρυση καθεστώτος που να εξασφαλίζει ανόθευτο ανταγωνισμό στην Κοινή Αγορά.

64 Το άρθρο αυτό απαγορεύει σε μια επιχείρηση να εκμεταλλεύεται καταχρηστικά τη δεσπόζουσα θέση της σε σημαντικό τμήμα της Κοινής Αγοράς, κατά το μέτρο που είναι δυνατό να επηρεάζεται το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

65 Η δεσπόζουσα θέση που αναφέρει το άρθρο αυτό αφορά τη θέση οικονομικής ισχύος που κατέχει μια επιχείρηση, πράγμα που της επιτρέπει να εμποδίζει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην οικεία αγορά και της προσφέρει, σε σημαντικό βαθμό, τη δυνατότητα ανεξάρτητης, έναντι των ανταγωνιστών της, των πελατών της και τελικά των καταναλωτών, συμπεριφοράς.

66 Γενικά, η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης προκύπτει από τη συνδρομή αρκετών παραγόντων, οι οποίοι, λαμβανόμενοι μεμονωμένα, δεν είναι κατ' ανάγκη και καθοριστικοί.

67 Η εξακρίβωση του αν η UBC έχει το χαρακτήρα επιχειρήσεως που κατέχει δεσπόζουσα θέση στην οικεία αγορά, πρέπει να γίνει εξετάζοντας καταρχάς τη δομή της και κατόπιν την ανταγωνιστική της θέση στην εν λόγω αγορά.

68 Για το σκοπό αυτό, μπορεί να είναι, ενδεχομένως, σκόπιμο να ληφθούν υπόψη τα περιστατικά που αναφέρθηκαν ως καταχρηστικές ενέργειες χωρίς να απαιτείται να τους δοθεί κατ' ανάγκη ο πιο πάνω χαρακτηρισμός.

Παράγραφος 1. Η δομή της UBC

69 Πρέπει να εξεταστούν διαδοχικά οι πόροι και οι μέθοδοι παραγωγής, συσκευασίας, μεταφοράς, πωλήσεως και εμφανίσεως των προϊόντων από την UBC.

70 Η UBC αποτελεί επιχείρηση κάθετης διάρθρωσης παραγωγής σε προωθημένο βαθμό.

71 Η κάθετη αυτή διάρθρωση εκδηλώνεται σε κάθε στάδιο από τη φυτεία ώς τη φόρτωση στις σιδηροδρομικές άμαξες ή στα φορτηγά αυτοκίνητα, στους λιμένες φορτώσεως των εμπορευμάτων και, πέραν αυτών, ο έλεγχος της UBC ασκείται διά της δημιουργίας πλήρους δικτύου πρακτόρων, όσον αφορά την ωρίμανση και τις τιμές πωλήσεως, μέχρι το στάδιο των ωριμαντών-διανομέων και των χονδρεμπόρων.

72 Όσον αφορά το στάδιο παραγωγής, η UBC είναι ιδιοκτήτρια μεγάλων φυτειών στην Κεντρική και Νότια Αμερική.

73 Η UBC, σε περίπτωση που η δική της παραγωγή δεν επαρκεί για τις ανάγκες της, μπορεί άνετα να προμηθεύεται από ανεξάρτητους καλλιεργητές φυτειών, εφόσον είναι δεδομένο ότι, εκτός εξαιρετικών περιστάσεων, υπάρχει πλεόνασμα παραγωγής.

74 Εξάλλου, πολλοί ανεξάρτητοι παραγωγοί έχουν συνάψει με την UBC συμβάσεις καλλιέργειας με τις οποίες έχουν αναλάβει την υποχρέωση να καλλιεργούν την ποικιλία μπανανών που η UBC τους υπέδειξε να υιοθετήσουν.

75 Οι συνέπειες φυσικών καταστροφών που είναι δυνατό να θέσουν σε κίνδυνο τον εφοδιασμό είναι σημαντικά μειωμένες λόγω της γεωγραφικής διασποράς των φυτειών και της επιλογής σχεδόν απρόσβλητων από ασθένειες ποικιλιών.

76 Η κατάσταση αυτή επιβεβαιώθηκε από τον τρόπο που η UBC μπόρεσε να αντιδράσει στις συνέπειες του τυφώνα «Fifi» το 1974.

77 Επομένως, στο στάδιο της παραγωγής, η UBC γνωρίζει ότι μπορεί να ικανοποιεί όλες τις παραγγελίες που λαμβάνει.

78 Κατά το στάδιο της συσκευασίας και επιτόπιας παρουσίασης για την πώληση, η UBC διαθέτει εργοστάσια, εργατικό δυναμικό, εγκαταστάσεις και εξοπλισμό που της επιτρέπουν να διαχειρίζεται το εμπόρευμα κατά τρόπο ανεξάρτητο.

79 Οι μπανάνες μεταφέρονται από τον τόπο παραγωγής στους λιμένες φορτώσεως με δικά της μεταφορικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων και σιδηροδρόμων.

80 Κατά το στάδιο των θαλάσσιων μεταφορών, έχει αναγνωριστεί ότι η UBC είναι η μόνη επιχείρηση του είδους της που είναι ικανή να μεταφέρει τα 2/3 των εξαγωγών της μέσω του δικού της στόλου φορτηγών πλοίων για μπανάνες.

81 Η UBC γνωρίζει συνεπώς ότι έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει κανονικά, χωρίς κίνδυνο ακινητοποιήσεως των δικών της πλοίων και ανεξαρτήτως της κατάστασης της αγοράς, τα 2/3 του μέσου όρου του αριθμού των πωλήσεών της και είναι μόνη της σε θέση να εξασφαλίζει τρεις κανονικές αποστολές εμπορευμάτων εβδομαδιαίως στην Ευρώπη, πράγμα που εγγυάται εμπορική σταθερότητα και άνεση.

82 Στο πεδίο των τεχνικών γνώσεων και χάρις σε συνεχείς έρευνες, η UBC, τελειοποιώντας το σύστημα εγγειοβελτιωτικών έργων, διορθώνοντας τις εδαφολογικές ατέλειες και καταπολεμώντας αποτελεσματικά τις ασθένειες των φυτών, βελτιώνει συνεχώς την παραγωγικότητα και την απόδοση των φυτειών.

83 Έχει τελειοποιήσει νέες μεθόδους ωριμάνσεως, τις οποίες οι τεχνικοί της UBC διδάσκουν στους διανομείς-ωριμαντές της μπανάνας Chiquita.

84 Αυτό αποτελεί ένα ακόμη στοιχείο που πρέπει να επισημανθεί κατά την εξέταση της θέσης της UBC, εφόσον οι ανταγωνίστριες επιχειρήσεις δεν μπορούν να αναπτύξουν ερευνητικές δραστηριότητες σε παρόμοιο επίπεδο και βρίσκονται ως προς το σημείο αυτό σε μειονεκτική θέση σε σχέση με την προσφεύγουσα.

85 Δεν αμφισβητείται ότι κατά το στάδιο της τελικής επεξεργασίας και του ελέγχου ποιότητας των προϊόντων, η UBC ελέγχει όχι μόνο τους ωριμαντές-διανομείς που είναι οι άμεσοι πελάτες της, αλλά ακόμα και αυτούς που εργάζονται για λογαριασμό των σημαντικών πελατών της, όπως ο όμιλος Scipio.

86 Έστω και αν η ρήτρα απαγορεύσεως μεταπωλήσεως των μπανανών, εφόσον είναι ακόμα πράσινες, αφορά μόνο τον αυστηρό έλεγχο της ποιότητας, παρέχει στην πραγματικότητα στην UBC τον απόλυτο έλεγχο όλου του εμπορίου των προϊόντων της εφόσον αυτά διατίθενται στο χονδρικό εμπόριο, δηλαδή πριν αρχίσει η διαδικασία της ωρίμανσης που καθιστά αναπόφευκτη τη σύντομη πώληση.

87 Ο γενικός αυτός έλεγχος της ποιότητας ενός ομοιογενούς εμπορεύματος καθιστά αποτελεσματική τη διαφήμιση του σήματος.

88 Μετά το 1967, η UBC έχει στηρίξει τη συνολική της πολιτική στην οικεία αγορά στην ποιότητα της μπανάνας της που φέρει το σήμα Chiquita.

89 Η πολιτική αυτή παρέχει αναμφισβήτητα στην UBC τον έλεγχο επί της κατεργασίας του προϊόντος σε αναλώσιμες μπανάνες, καίτοι το μεγαλύτερο μέρος του προϊόντος αυτού δεν της ανήκει πλέον.

90 Η πολιτική αυτή βασίστηκε επί μιας ουσιαστικής αναδιοργανώσεως του συστήματος παραγωγής, συσκευασίας, μεταφοράς, ωριμάνσεως (νέες εγκαταστάσεις με εξαερισμό και σύστημα ψύξεως) καθώς και διαθέσεως στο εμπόριο (δίκτυο αντιπροσώπων).

91 Η UBC έχει εξατομικεύσει το προϊόν αυτό μέσω μαζικών και επανειλημμένων εκστρατειών διαφημίσεως και προαγωγής των πωλήσεων οι οποίες οδήγησαν τον καταναλωτή, παρά τη διαφορά τιμής που υφίσταται μεταξύ σεσημασμένων και μη σεσημασμένων μπανανών (περίπου 30 έως 40%), καθώς και μεταξύ των μπανανών Chiquita και αυτών που φέρουν άλλο σήμα (περίπου 7 έως 10%), να στρέψει την προτίμησή του στο προϊόν αυτό.

92 Η UBC υπήρξε η πρώτη εταιρία που εκμεταλλεύτηκε τις δυνατότητες που προσέφερε η επισήμανση που γίνεται στις τροπικές χώρες με σκοπό τη μεγάλης εκτάσεως διαφήμιση, πράγμα το οποίο, σύμφωνα με τα λεγόμενα της ίδιας της UBC, «προκάλεσε επανάσταση στην εμπορική εκμετάλλευση της μπανάνας» (παράρτημα II, στοιχείο α, της προσφυγής, σ. 10).

93 Έτσι, η UBC κατέλαβε προνομιούχο θέση, καθιστώντας την μπανάνα Chiquita το πρώτο σήμα μπανάνας στην οικεία αγορά με αποτέλεσμα ο διανομέας να μη μπορεί να αποφύγει τη διάθεσή της στον καταναλωτή.

94 Κατά το στάδιο της πωλήσεως, ο παράγοντας αυτός εξατομικεύσεως —που δικαιολογείται από τη σταθερή ποιότητα της μπανάνας που φέρει το σήμα αυτό — της εξασφαλίζει μόνιμη πελατεία η οποία παγιώνει την οικονομική της ισχύ.

95 Το γεγονός ότι τα δίκτυα πωλήσεως που διαθέτει η UBC δεν περιλαμβάνουν παρά περιορισμένο αριθμό πελατών, μεγάλων ομίλων ή διανομέων-ωριμαντών, έχει ως συνέπεια την απλοποίηση της πολιτικής εφοδιασμού καθώς και μεγάλες οικονομίες.

96 Η UBC, δεδομένου ότι η πολιτική εφοδιασμού παρά το πλεόνασμα παραγωγής συνίσταται σε φειδωλή και ενίοτε ατελή ικανοποίηση της ζήτησης των μπανανών Chiquita, βρίσκεται κατά το στάδιο της πώλησης σε θέση ισχύος.

Παράγραφος 2. Η κατάσταση από πλευράς ανταγωνισμού

97 Η UBC, έχοντας εξασφαλίσει, το 1974, το 35% του συνόλου των εξαγωγών μπανάνας στην παγκόσμια αγορά, αποτελεί το σημαντικότερο όμιλο επιχειρήσεων αυτής της οπώρας.

98 Εν τούτοις, στην προκείμενη περίπτωση, πρέπει να ληφθούν υπόψη μόνο οι δραστηριότητές της στην οικεία αγορά.

99 Όσον αφορά την αγορά αυτή, οι διάδικοι διαφωνούν ως προς την έκταση του μεριδίου της αγοράς που κατέχει η UBC στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και ως προς το συνολικό μερίδιο που κατέχει η προσφεύγουσα σ' ολόκληρη την οικεία αγορά.

100 Πρώτον, η UBC δεν περιλαμβάνει στο όλο μερίδιό της επί του συνόλου της οικείας αγοράς το ποσοστό που έχει παραχωρηθεί στην επιχείρηση Scipio, η οποία αγοράζει τις μπανάνες της σε τιμή FOB στην Κεντρική Αμερική.

101 Εν τούτοις, το ποσοστό αυτό πρέπει να συμπεριληφθεί στο μερίδιο που κατέχει η UBC, διότι όλες οι μπανάνες που ωριμάζει ο Scipio είναι μπανάνες «Chiquita», η δε μεταφορά τους στην Ευρώπη συντονίζεται από την εταιρία Sven Salen, επί-

σης διότι ο Scipio υπόκειται στον τεχνικό έλεγχο της UBC, έχουν δε συναφθεί συμφωνίες παραδόσεως και τιμής μεταξύ των δύο αυτών ομίλων. Ο Scipio τηρεί την υποχρέωση να μη μεταπωλεί μπανάνες «Chiquita» εφόσον είναι ακόμα πράσινες και τέλος διότι κατά τα τελευταία 30 έτη ο όμιλος αυτός ουδέποτε προσπάθησε να ενεργήσει κατά τρόπο ανεξάρτητο έναντι της UBC.

102 Υφίστανται συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ του Scipio και της UBC και κοινή δράση ως προς τις τιμές, καθώς επίσης και τον τρόπο που θα τονωθούν τα σημεία πωλήσεως και οι διαφημιστικές εκστρατείες.

103 Εξάλλου, πρέπει να σημειωθεί ότι οι τιμές πωλήσεως που χρεώνει ο Scipio είναι οι ίδιες με αυτές των λοιπών ωριμαντών που εφοδιάζει η UBC.

104 Απ' αυτά προκύπτει ότι μεταξύ της UBC και του Scipio, δεν υφίσταται ανταγωνισμός.

105 Δεύτερον, η Επιτροπή βεβαιώνει ότι, κατά τις εκτιμήσεις της, το κατεχόμενο από την UBC μερίδιο της αγοράς ανέρχεται σε 45%.

106 Εν τούτοις, η UBC παρατηρεί ότι, το 1975, το μερίδιο που κατείχε έπεσε στο 41%.

107 Ένας επιχειρηματίας δεν είναι δυνατό να κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά ενός προϊόντος παρά μόνο αν έχει κατορθώσει να κερδίσει ένα όχι αμελητέο τμήμα στην αγορά αυτή.

108 Χωρίς πολλές συζητήσεις γύρω από τα ποσοστά, τα οποία κατ' ανάγκη προσδιορίζονται κατά προσέγγιση, μπορεί να θεωρηθεί ως βέβαιο ότι το μερίδιο της UBC στην οικεία αγορά ήταν πάντοτε άνω του 40% και προσήγγιζε το 45%.

109 Εν τούτοις το ποσοστό αυτό δεν επιτρέπει να συναχθεί ότι η UBC ελέγχει αυτομάτως την αγορά.

110 Το μερίδιο αυτό πρέπει να αξιολογηθεί ενόψει της ισχύος και του αριθμού των ανταγωνιστών.

111 Καταρχάς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, στο σύνολο της αγοράς αυτής, το εν λόγω ποσοστό αντιπροσωπεύει grosso modo μερίδιο πολλαπλώς ανώτερο αυτού που κατέχει η ισχυρότερη ανταγωνίστριά της, η επιχείρηση Castle και Cooke, ενώ οι λοιποί ανταγωνιστές υπολείπονται αισθητά.

112 Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με άλλα που έχουν ήδη επισημανθεί, μπορεί να θεωρηθεί ως αποδεικτικό στοιχείο της υπερέχουσας ισχύος της UBC.

113 Δεν είναι όμως ανάγκη, για να κατέχει μια επιχείρηση δεσπόζουσα θέση, να έχει εξαφανίσει κάθε δυνατότητα ανταγωνισμού.

114 Στην προκειμένη περίπτωση, ο ανταγωνισμός υπήρξε πράγματι, σε αρκετές περιπτώσεις, πολύ σκληρός καθώς, το 1973, η επιχείρηση Castle και Cooke εξαπέλυσε στη δανική και γερμανική αγορά μια ευρείας κλίμακας εκστρατεία διαφημίσεως και προαγωγής πωλήσεων συνοδευομένη με εκπτώσεις επί των τιμών.

115 Ταυτόχρονα η επιχείρηση ALBA μείωσε τις τιμές, διαθέτοντας στην αγορά ειδικές προσφορές.

116 Πρόσφατα, η επιχείρηση Vellemann και Tas άσκησε στην Ολλανδική αγορά τόσο σκληρό ανταγωνισμό ώστε οι τιμές να καταστούν κατώτερες αυτών της γερμανικής αγοράς, που είναι εκ παραδόσεως οι χαμηλότερες.

117 Εν τούτοις, πρέπει να σημειωθεί ότι οι επιχειρήσεις αυτές, παρ' όλες τις προσπάθειές τους, δεν πέτυχαν να αυξήσουν σημαντικά το μερίδιο που κατείχαν στις εθνικές αγορές όπου είχαν εξαπολύσει την εκστρατεία τους.

118 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι πιο πάνω χρονικά και τοπικά περιορισμένες περίοδοι ανταγωνισμού δεν κάλυψαν το σύνολο της εν λόγω αγοράς.

119 Έστω και αν οι κατά τόπο εκστρατείες ορισμένων ανταγωνιστών μπορούν να χαρακτηριστούν ως «άγριες», δεν μπορεί παρά να διαπιστωθεί ότι η UBC τις αντιμετώπισε επιτυχέστατα, είτε προσαρμόζοντας ακαριαία τις τιμές της (στις Κάτω Χώρες, προς αντιμετώπιση της επιχείρησης Velleman και Tas) είτε ασκώντας έμμεση πίεση στους μεσάζοντες.

120 Εξάλλου, εξετάζοντας τη θέση της UBC σε κάθε μία από τις οικείες εθνικές αγορές, διαπιστώνεται ότι η εταιρία αυτή, με εξαίρεση την Ιρλανδία, διαθέτει άμεσα και επί πλέον, όσον αφορά τη Γερμανία, έμμεσα, μέσω του ομίλου Scipio, τη διπλάσια περίπου ποσότητα μπανανών από όση διαθέτει ο ισχυρότε-

ρος ανταγωνιστής της, οι δε πωλήσεις της δεν μειώνονται αισθητά ακόμα και όταν εμφανίζονται νέοι ανταγωνιστές.

121 Έτσι, η οικονομική ισχύς επέτρεψε στην UBC να υιοθετήσει μια συνολική και ευέλικτη στρατηγική με την οποία καταπολεμά την εγκατάσταση νέων ανταγωνιστών στο σύνολο της οικείας αγοράς.

122 Η παρεμπόδιση της εισόδου των ανταγωνιστών οφείλεται, ιδίως, στις εξαιρετικά πολυδάπανες επενδύσεις που απαιτούν η δημιουργία και η εκμετάλλευση των φυτειών μπανάνας, στην ανάγκη πολλαπλασιασμού των πηγών εφοδιασμού ώστε να αποφευχθούν οι συνέπειες των ασθενειών των οπωρών και της κακοκαιρίας (τυφώνες, πλημμύρες), στην υιοθέτηση ουσιαστικού συστήματος εφοδιασμού τον οποίο καθιστά αναγκαίο η διανομή εμπορεύματος υποκείμενου σε ταχεία φθορά, στις οικονομίες ευρείας εκτάσεως από τις οποίες ο νεοεισερχόμενος στην αγορά δεν μπορεί να αρυστεί άμεσα οφέλη και στις γενικές δαπάνες εισόδου στην αγορά που αποτελούνται, ιδίως, από όλα τα σταθερά έξοδα διεισδύσεως σε μια αγορά, όπως η δημιουργία κατάλληλου εμπορικού δικτύου, η χρηματοδότηση μεγάλης κλίμακος διαφημιστικών εκστρατειών, όλες οι οικονομικά ριψοκίνδυνες ενέργειες των οποίων τα έξοδα χάνονται σε περίπτωση αποτυχίας του εγχειρήματος.

123 Έτσι, έστω και αν είναι ακριβές, όπως παρατηρεί η UBC, ότι οι ανταγωνιστές έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν τις ίδιες με την προσφεύγουσα μεθόδους παραγωγής και διανομής, προσκρούουν σε σχεδόν ανυπέρβλητα πρακτικά και οικονομικά εμπόδια.

124 Και στην περίπτωση αυτή, πρόκειται για ένα χαρακτηριστικό παράγοντα της κατάστασης δεσπόζουσας θέσης.

125 Εν τούτοις, η UBC λαμβάνει υπόψη τις ζημίες που υπέστη ο επιχειρηματικός τομέας της που ασχολείται με τις μπανάνες από το 1971 μέχρι το 1976 —ενώ οι ανταγωνιστές της πραγματοποίησαν κέρδη — για να συναγάγει ότι, εφόσον κατοχή δεσπόζουσας θέσης σημαίνει κατ' ουσία εξουσία καθορισμού των τιμών, το γεγονός ότι η εταιρία αυτή υφίσταται ζημίες είναι ασυμβίβαστο προς την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης.

126 Η οικονομική ισχύς των επιχειρήσεων δεν υπολογίζεται βάσει της αποδοτικότητάς τους, ένα δε μειωμένο περιθώριο κέρδους ή ακόμη και παροδικές ζημίες δεν είναι ασυμβίβαστες προς τη δεσπόζουσα θέση, όπως ακριβώς υψηλά κέρδη μπορούν να συμβιβάζονται με κατάσταση πραγματικού ανταγωνισμού.

127 Πράγματι, μια παροδικά μέτρια ή ανύπαρκτη αποδοτικότητα πρέπει να εξεταστεί υπό το φως του συνόλου των δραστηριοτήτων της UBC.

128 Μεγαλύτερη σημασία έχει η διαπίστωση ότι, ανεξαρτήτως των ενδεχομένων ζημιών της UBC, οι πελάτες εξακολουθούν να αγοράζουν περισσότερα εμπορεύματα από την UBC, η οποία είναι ο ακριβότερος πωλητής, πράγμα που αποτελεί χαρακτηριστικό στοιχείο της δεσπόζουσας θέσης και η επαλήθευση του οποίου είναι αποφασιστική στην προκείμενη περίπτωση.

129 Έτσι, το σύνολο των πλεονεκτημάτων που απολαύει η UBC, της εξασφαλίζει δεσπόζουσα θέση στην οικεία αγορά.

Κεφάλαιο ΙΙ — Περί της καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως της εν λόγω δεσπόζουσας θέσης

Τμήμα 1 — Η έναντι των ωριμαντών συμπεριφορά

Παράγραφος 1. Η ρήτρα περί απαγορεύσεως της μεταπώλησης των μπανανών εφόσον είναι ακόμα πράσινες

130 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η προσφεύγουσα εκμεταλλεύτηκε τη δεσπόζουσα θέση της έναντι των ωριμαντών-διανομέων, θέτοντας, πρώτον, στους γενικούς της όρους πωλήσεως ρήτρα με την οποία απαγορευόταν στους ωριμαντές-διανομείς της η μεταπώληση των μπανανών της εφόσον ήταν ακόμη πράσινες.

131 Εξάλλου, η Επιτροπή τονίζει ότι η UBC είχε επίσης ζητήσει επίμονα από τους ωριμαντές-διανομείς της να μη πωλούν, για όσο διάστημα διένειμαν μπανάνες της UBC, άλλες μπανάνες εκτός αυτών που τους παρέδιδε η UBC και να μη μεταπωλούν μπανάνες της UBC ούτε σε ανταγωνιστές ωριμαντές ούτε σε αλλοδαπούς εμπόρους, διαβεβαιώνοντάς τους ότι είχε επιβάλει την ίδια υποχρέωση και στους λοιπούς αλλοδαπούς ωριμαντές-διανομείς.

132 Η πρακτική αυτή υιοθετήθηκε τον Ιανουάριο του 1967, την εποχή που η UBC προσπαθούσε να προωθήσει στην Ευρώπη τη νέα μπανάνα «Cavedish Valery» με το σήμα «Chiquita» που αντικαθιστούσε την ποικιλία «Cross Michel», γνωστή με την ένδειξη «Fyffes».

133 Η απαγόρευση μεταπωλήσεως των μπανανών εφόσον είναι ακόμα πράσινες, αν και δεν ήταν πάντοτε εγγράφως διατυπωμένη, εφαρμόστηκε αυστηρά μετά το 1967 σε όλα τα κράτη που απαρτίζουν την οικεία αγορά, στους εισαγωγείς ωριμαντές-διανομείς της UBC, συμπεριλαμβανομένου του ομίλου Scipio.

134 Χαρακτηριστικό παράδειγμα της απαγόρευσης αυτής υπήρξε το Δεκέμβριο του 1973, όταν η UBC αρνήθηκε να πωλήσει προϊόντα στη δανική εταιρία Olesen, η οποία συνάντησε την άρνηση όλων των διανομέων (συμπεριλαμβανομένου του ομίλου Scipio) από τους οποίους ζήτησε να προμηθευτεί μπανάνες.

135 Η απαγόρευση αυτή, εκτός του ότι συντελούσε έμμεσα στην ενίσχυση και σταθεροποίηση της δεσπόζουσας θέσης της UBC, κατέστησε σχεδόν αδύνατη οποιαδήποτε εμπορική πράξη επί των πράσινων μπανανών της UBC, είτε έφεραν σήμα είτε όχι, τόσο εντός ενός μόνο κράτους όσο και μεταξύ κρατών μελών. Κατ' αυτό τον τρόπο, η ρήτρα αυτή είχε όμοιο αποτέλεσμα με την απαγόρευση εξαγωγών.

136 Το αποτέλεσμα της ρήτρας αυτής ενισχύθηκε περαιτέρω από την πολιτική που καθιέρωσε η UBC, δηλαδή να παραδίδει στους πελάτες της μικρότερες ποσότητες μπανανών από αυτές που είχαν παραγγείλει, πράγμα που τους έθεσε σε αδυναμία να αναλάβουν οποιαδήποτε ανταγωνιστική δραστηριότητα έναντι των διαφορών τιμών που υφίστανται από το ένα κράτος στο άλλο και τους υποχρέωσε να περιορίζονται στο ρόλο του ωριμαντή.

137 Οι απαγορεύσεις αυτές και η πρακτική αυτή αποτελούν — πάντα κατά την Επιτροπή — ταυτόχρονα τόσο το ουσιώδες στοιχείο ενός συνολικού συστήματος που επιτρέπει στην προσφεύγουσα να ελέγχει πλήρως τη διάθεση στο εμπόριο των προϊόντων της και να περιορίζει τον ανταγωνισμό, όσο και τη βάση των τριών άλλων καταχρήσεων που προσάπτονται στην UBC.

138 Έπρεπε να παρέλθει ένας μήνας (31 Ιανουαρίου 1976) μετά την απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1975 με την οποία διαπιστώθηκε η παράβαση της προσφεύγουσας (και επομένως πριν από την 1η Φεβρουαρίου 1976, τελευταία ημέρα που είχε ορίσει η Επιτροπή για να της γνωστοποιηθεί η άρση της απαγόρευσης μεταπωλήσεως των μπανανών εφόσον ακόμα είναι πράσινες) για να απευθύνει η προσφεύγουσα προς όλους τους πελάτες της που ήταν εγκατεστημένοι στην οικεία αγορά, εγκύκλιο επιστολή όπου διελαμβάνετο ότι η ρήτρα ουδέποτε αποσκοπούσε στην απαγόρευση της πώλησης πράσινων μπανανών Chiquita από εγκεκριμένο έμπορο που του είχε ανατεθεί κανονικά η ωρίμανσή τους σε άλλον ωριμαντή μπανανών Chiquita, ούτε η μεταπώληση πράσινων μπανανών που δεν φέρουν σήμα.

139 Η προσφεύγουσα, απαντώντας στις αιτιάσεις αυτές, παρατηρεί ότι η επίδικη ρήτρα ήταν διατυπωμένη, όσον αφορά το Βέλγιο, τη Δανία και τις Κάτω Χώρες, ως εξής: «οι μπανάνες μπορούν να μεταπωληθούν μόνον εφόσον είναι ώριμες» (η ρήτρα για τη Δανία διευκρινίζει ότι μπορούν να μεταπωληθούν μόνο μπανάνες χρώματος αριθμού τρία).

140 Η ρήτρα που αφορούσε τις Κάτω Χώρες γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή στις 15 Νοεμβρίου 1968 υπό την εξής διατύπωση: «δεν επιτρέπεται η πώληση σε ανταγωνιστές ωριμαντές των μπανανών που εμείς έχουμε προμηθεύσει».

141 Η προσφεύγουσα εκφράζει την έκπληξή της γιατί η Επιτροπή δεν της ζήτησε να διευκρινίσει και, ενδεχομένως, να τροποποιήσει το κείμενο των όρων πωλήσεως προκειμένου να εξετασθεί αν μπορούσε να εφαρμοσθεί ως προς αυτήν η εξαίρεση του άρθρου 85, παράγραφος 3, και γιατί χρειάσθηκαν επτά χρόνια προκειμένου η Επιτροπή να επεξεργαστεί και να ολοκληρώσει την απόφαση με την οποία διαπιστώθηκε η παράβαση της προσφεύγουσας.

142 Η ρήτρα αυτή, είχε μόνο ως σκοπό να προστατεύει το σήμα και κατά συνέπεια τους καταναλωτές εξασφαλίζοντας στα προϊόντα, — που είχαν επιλεγεί και επισημανθεί στις τροπικές χώρες — υποδειγματική ποιότητα, παραδίδοντάς τα σε έμπειρους ωριμαντές, που διέθεταν κατάλληλες εγκαταστάσεις ωριμάνσεως, και εφάρμοζαν μεθόδους υψηλής τεχνολογίας τελειοποιημένες από τους μηχανικούς της UBC και δέχονταν τους ελέγχους τους και να προσφέρει στην αγορά τις μπανάνες «Chiquita» στην αρίστη τους ποιότητα.

143 Η ρήτρα αυτή ουδέποτε νοήθηκε, εφαρμόστηκε ή επιβλήθηκε ως απαγόρευση εξαγωγών.

144 Η προσφεύγουσα ουδέποτε είχε την πρόθεση να επιβάλει κυρώσεις σε περίπτωση μη τηρήσεώς της.

145 Εξάλλου οι έμποροι μπανανών πωλούν ένα ημιτελές και υποκείμενο σε ταχεία φθορά προϊόν, το οποίο, από την ίδια του τη φύση, μάλλον πρέπει να ωριμάζει αμέσως παρά να αποτελεί αντικείμενο διαπραγματεύσεων οριζοντίως, το δε εμπόριο πράσινων μπανανών — αν υφίστατο — δεν μπορούσε παρά να είναι περιθωριακό.

146 Μοναδικό έργο του ωριμαντή είναι να συμβάλλει στην ωρίμανση των μπανανών και να τις διανέμει στους λιανοπωλητές.

147 Εξάλλου, το περιθώριο μικτού κέρδους του ωριμαντή είναι ανώτερο από το κέρδος που μπορεί να αποκομίσει, με εξαίρεση ορισμένες εβδομάδες το χρόνο, κερδοσκοπώντας επί των διαφορών των μέσων τιμών στις διάφορες αγορές, και επομένως, δεν έχει κανένα συμφέρον να επιδίδεται σε οριζόντιες πωλήσεις πράσινων μπανανών.

148 Η μοναδική περίπτωση όπου φαίνεται ότι έγινε επίκληση της ρήτρας είναι αυτή της εταιρίας Olesen.

149 Το γεγονός αυτό αποτελεί εξαιρετική περίπτωση που οφείλεται σε διαφορά μεταξύ της UBC και του εν λόγω Δανού ωριμαντή και η οποία τοποθετείται σε πλαίσιο διαφορετικό από αυτό που αφορά την εφαρμογή της απαγόρευσης πωλήσεως πράσινων μπανανών.

150 Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα θεωρεί ότι η κατάργηση της ρήτρας που της επιβλήθηκε είναι «παράλογη και αδικαιολόγητη», διότι, δεδομένου ότι δεν διαθέτει καμία ιδιόκτητη εγκατάσταση ωριμάνσεως — εκτός της Spiers στο Βέλγιο που αντιπροσωπεύει το 3,3% της ικανότητας ωριμάνσεως «της οικείας αγοράς» — δεν θα είναι πλέον σε θέση να εγγυάται την ποιότητα των μπανανών της στον καταναλωτή, πράγμα που συνεπάγεται την κατάρρευση όλης της εμπορικής της πολιτικής.

151 Η εξέταση του Δικαστηρίου πρέπει να περιοριστεί στη ρήτρα περί απαγορεύσεως μεταπώλησης πράσινων μπανανών, όπως γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή, στις 15 Νοεμβρίου 1968, χωρίς να παρίσταται ανάγκη να ληφθεί υπόψη η ρήτρα όπως διατυπώθηκε από την UBC στις 31 Ιανουαρίου 1976, δηλαδή ημερομηνία μεταγενέστερη της απόφασης της Επιτροπής.

152 Η ρήτρα που εφαρμόστηκε στο Βέλγιο, τη Δανία και τις Κάτω Χώρες, κατά το μέτρο που διατυπώθηκε εγγράφως, απαγόρευε τη μεταπώληση μπανανών, που έφεραν ή δεν έφεραν σήμα, εφόσον είναι ακόμα πράσινες, ακόμα και μεταξύ των ωριμαντών των μπανανών Chiquita.

153 Η UBC, νομίζοντας ότι ώφειλε να διευκρινίσει στην εγκύκλιο επιστολή της 31ης Ιανουαρίου 1976 που απέστειλε σε όλους τους ωριμαντές-διανομείς, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που ήταν εγκατεστημένοι στη Γερμανία, ότι η ρήτρα, όσον αφορά τη Γερμανία, δεν είχε διατυπωθεί εγγράφως, αναγνωρίζει έτσι σιωπηρώς την ύπαρξή της στη Γερμανική αγορά, εφόσον η εν λόγω ρήτρα προφανώς εξυπακουόταν ή είχε εκφρασθεί προφορικώς.

154 Σύμφωνα με τις γενικές ρήτρες πωλήσεως του 1967, η UBC «ζητούσε επίμονα από τους πελάτες της να μεριμνούν ώστε οι μπανάνες που είχαν στην κατοχή τους να μη μεταπωλούνται σε αλλοδαπούς εμπόρους. Το ίδιο είχε ζητήσει και από τους αλλοδαπούς πελάτες της, όσον αφορά τις Κάτω Χώρες. Δεν θα δίσταζε να λάβει τα αναγκαία μέτρα εφόσον οι πιο πάνω όροι δεν τηρούνταν, κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο».

155 Η διατύπωση αυτή συνεπάγεται ότι η UBC, όχι μόνο δεν απέρριπτε την ιδέα επιβολής κυρώσεων στους εγκεκριμένους ωριμαντές-διανομείς που δεν θα συμμορφώνονταν προς τις οδηγίες της, αλλά επέσειε και τη δυνατότητα αυτή ως απειλή.

156 Άλλωστε, η Olesen υπέστη αναμφισβήτητα τις αυστηρές συνέπειες όταν θέλησε — μετά την άρνηση της UBC να της παραδώσει προϊόντα της — να προμηθευτεί μπανάνες Chiquita από τον όμιλο Scipio καθώς και εγκεκριμένους Δανούς διανομείς.

157 Συνιστά περιορισμό του ανταγωνισμού το να επιβάλλεται σε ωριμαντή η υποχρέωση να μη μεταπωλεί τις μπανάνες εφόσον δεν τις έχει ακόμα καταστήσει ώριμες, καθώς και το να περιορίζονται οι δραστηριότητές του μόνο στις επαφές με λιανοπωλητές.

158 Καίτοι η επιδίωξη πολιτικής διατηρήσεως της ποιότητας είναι αξιέπαινη και νόμιμη, ιδίως διά της επιλογής των μεταπωλητών σύμφωνα με αντικειμενικά κριτήρια όσον αφορά τις ικανότητες του ίδιου του μεταπωλητή, του προσωπικού του και των εγκαταστάσεών του, η πρακτική αυτή δεν μπορεί να δικαιολογηθεί παρά μόνο εφόσον δεν θέτει εμπόδια, το αποτέλεσμα των οποίων υπερβαίνει τον επιδιωκόμενο στόχο.

159 Στην προκειμένη περίπτωση, καίτοι οι πιο πάνω προϋποθέσεις επιλογής καθορίστηκαν αντικειμενικά και με τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις, η απαγόρευση μεταπωλήσεως που επιβλήθηκε στους εγκεκριμένους ωριμαντές της μπανάνας Chiquita καθώς και η απαγόρευση της μεταπωλήσεως μπανανών που δεν φέρουν σήμα, έστω και αν η ευπαθής φύση της μπανάνας περιόριζε, στην πράξη, τις δυνατότητες μεταπωλήσεως μετά την πάροδο ορισμένου χρόνου, συνιστούν αναντίρρητα καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης, δεδομένου ότι περιόριζαν τις αγορές προς ζημία των καταναλωτών και επηρέαζαν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, κυρίως διότι στεγανοποιούσαν τις εθνικές αγορές.

160 Έτσι, η οργάνωση αυτή της αγοράς από την UBC περιόριζε τους ωριμαντές στο ρόλο προμηθευτών της τοπικής αγοράς και τους εμπόδιζε να αναπτύξουν τη διαπραγματευτική τους ικανότητα έναντι της UBC, η οποία, άλλωστε, ενίσχυε, επιπλέον, την οικονομική της κυριαρχία επ' αυτών με το να τους προμηθεύει λιγότερο εμπορεύματα από όσα παράγγελναν.

161 Από το σύνολο των πιο πάνω σκέψεων, προκύπτει ότι η επίδικη ρήτρα απαγορεύσεως μεταπωλήσεως πράσινων μπανανών παραβίαζε το άρθρο 86 της Συνθήκης.

162 Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι αιτιολογημένη ως προς το σημείο αυτό.

Παράγραφος 2. Η άρνηση να συνεχιστούν παραδόσεις εμπορευμάτων στην Olesen.

163 Η Επιτροπή φρονεί ότι η UBC παρέβη το άρθρο 86 της Συνθήκης παύοντας, από τις 10 Οκτωβρίου 1973 μέχρι τις 11 Φεβρουαρίου 1975, τις παραδόσεις μπανανών Chiquita στην Olesen.

164 Η διακοπή αυτή — σύμφωνα με τηλετύπημα της 11ης Οκτωβρίου 1973 που απέστειλε η UBC στην Olesen — επήλθε λόγω του ότι ο εν λόγω ωριμαντής-διανομέας είχε συμμετάσχει σε διαφημιστική εκστρατεία που είχε γίνει κατά τη διάρκεια του Οκτωβρίου 1973, στη Δανία, για τις μπανάνες Dole.

165 Ύστερα από τη διακοπή αυτή παραδόσεων, η Olesen μάταια απευθύνθηκε στους λοιπούς επτά ωριμαντές-διανομείς της UBC στη Δανία, καθώς και σε μια εταιρία του ομίλου Scipio στο Αμβούργο για να προμηθευτεί πράσινες μπανάνες Chiquita.

166 Η κατάσταση αυτή της προξένησε σοβαρή ζημία λόγω του ότι έχασε ευκαιρίες πωλήσεων και αρκετούς σημαντικούς πελάτες, μεταξύ των οποίων τη Δανική Συνεταιριστική Ένωση (FDB), η οποία αγόραζε το 50% των μπανανών της.

167 Στις 11 Φεβρουαρίου 1975, η UBC και η Olesen συνήψαν συμφωνία βάσει της οποίας η UBC ανέλαβε την υποχρέωση να επαναλάβει τις παραδόσεις μπανανών στην Olesen, η δε τελευταία απέσυρε την καταγγελία που είχε υποβάλει στην Επιτροπή.

168 Η Επιτροπή θεωρεί την άρνηση αυτή παραδόσεων, που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από αντικειμενικούς λόγους, ως αυθαίρετη ανάμιξη στη διαχείριση των υποθέσεων της Olesen, πράγμα που της προκάλεσε ζημία και αποσκοπούσε στο να αποτραπούν οι ωριμαντές της UBC από το να πωλούν μπανάνες ανταγωνιστικών σημάτων ή τουλάχιστον από το να τις διαφημίζουν, πράξεις που συνιστούν παράβαση του άρθρου 86 της Συνθήκης.

169 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ακολουθεί πολιτική που είναι όσον αφορά τη διανομή πολύ περισσότερο φιλελεύθερη από την πολιτική των ανταγωνιστών της.

170 Οι ωριμαντές της είναι ελεύθεροι να πωλούν προϊόντα που φέρουν ανταγωνιστικά σήματα, να τα διαφημίζουν, να μειώνουν τις παραγγελίες τους, να τις ακυρώνουν ή να θέτουν τέρμα στις σχέσεις τους όταν το κρίνουν σκόπιμο.

171 Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να τοποθετηθεί το περιστατικό Olesen.

172 Όταν το 1967 η εταιρία αυτή κατέστη στη Δανία ο σημαντικότερος ωριμαντής μπανανών Chiquita, άσκησε πίεση στην UBC προκειμένου να τύχει προνομιακής μεταχειρίσεως σε σχέση με τους λοιπούς επτά εγκεκριμένους από την προσφεύγουσα Δανούς ωριμαντές μπανανών της.

173 Μετά την άρνηση της UBC, η Olesen κατέστη, τον Οκτώβριο 1969, αποκλειστικός εισαγωγέας-διανομέας της επιχείρησης Standard Fruit.

174 Το 1973, η επιχείρηση Standard Fruit, σε συνέντευξη τύπου, διακήρυξε ότι η μπανάνα Dole θα εκτόπιζε την μπανάνα Chiquita σ' ολόκληρο τον κόσμο.

175 Τότε η Olesen άρχισε να πωλεί ολοένα και λιγότερες μπανάνες Chiquita και να προωθεί σκόπιμα την πώληση μπανανών Dole. Δεν κατέβαλε δε για την ωρίμανση των μπανανών Chiquita την ίδια επιμέλεια που κατέβαλε για την ωρίμανση μπανανών με άλλο σήμα.

176 Υπό τις περιστάσεις αυτές και ύστερα από μακροχρόνιες συνομιλίες, επήλθε η ρήξη που δεν ήταν ούτε αιφνίδια ούτε απρόβλεπτη.

177 Επομένως, η διακοπή ήταν απολύτως δικαιολογημένη από το γεγονός ότι, όταν μια επιχείρηση υφίσταται την άμεση επίθεση του κύριου ανταγωνιστή της, ο οποίος έχει κατορθώσει να κάνει έναν από τους σημαντικότερους παλαιούς της πελάτες αποκλειστικό του διανομέα για ολόκληρη τη χώρα, η εν λόγω επιχείρηση, για το δικό της συμφέρον και λόγω του ανταγωνισμού, δεν έχει άλλη επιλογή παρά να αντιδράσει, διότι διαφορετικά κινδυνεύει να εξαφανιστεί από την εθνική αυτή αγορά.

178 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι το δικαιολογημένο αυτό μέτρο δεν συνιστά κατάχρηση, διότι η άρνηση αυτή παραδόσεων δεν επηρέασε τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στη δανική αγορά όπου, εντός δύο εβδομάδων, στα τέλη του 1974, σημειώθηκε μείωση κατά 40% της τιμής λιανικής πωλήσεως των μπανανών Chiquita λόγω της άμιλλας μεταξύ των ανταγωνιστών που δημιουργήθηκε υπό τις περιστάσεις αυτές.

179 Τέλος, η άρνηση πωλήσεως στην Olesen δεν επηρέασε το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, διότι οι μπανάνες Dole απλώς διακομίζονται μέσω Γερμανίας από το Αμβούργο, ενώ οι μπανάνες Chiquita από το Μπρεμερχάβεν.

180 Επομένως, οι συναλλαγές αυτές δεν είναι ενδοκοινοτικές, αλλά, στην πραγματικότητα, αποτελούν εμπορικές ανταλλαγές μεταξύ της Γερμανίας και των τρίτων χώρων απ' όπου προέρχονται οι μπανάνες.

181 Για όλους τους πιο πάνω λόγους, εφόσον η άρνηση πωλήσεως δεν συνιστά, αυτή καθαυτή, συγκεκριμένη παράβαση, η προσφεύγουσα θεωρεί ότι ως προς το σημείο αυτό η εις βάρος της απόφαση της Επιτροπής είναι αναιτιολόγητη.

182 Ενόψει των αντιφατικών αυτών απόψεων, πρέπει να σημειωθεί ευθύς εξαρχής, ότι η επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση ως προς τη διανομή ενός προϊόντος — η οποία διαθέτει το κύρος που προέρχεται από ένα γνωστό και εκτιμώμενο από τους καταναλωτές σήμα — δεν επιτρέπεται να διακόψει την παράδοση προϊόντων της προς έναν παλιό πελάτη ο οποίος τηρεί τις εμπορικές συνήθειες, εφόσον οι παραγγελίες του τελευταίου δεν παρουσιάζουν καμιά ανωμαλία.

183 Μια τέτοια συμπεριφορά είναι αντίθετη προς τους στόχους που διακηρύσσει το άρθρο 3, στοιχείο στ) της Συνθήκης και αναλύονται στο άρθρο 86, ιδίως στις παραγράφους του β) και γ) εφόσον η άρνηση πωλήσεως περιορίζει τις αγορές προς ζημία των καταναλωτών και εισάγει δυσμενείς διακρίσεις που μπορούν να φθάσουν μέχρι τον αποκλεισμό ενός εμπορικά συνεργαζόμενου από την οικεία αγορά.

184 Επομένως, είναι σημαντικό να εξακριβωθεί αν η διακοπή εφοδιασμού, τον Οκτώβριο του 1973, εκ μέρους της UBC ήταν δικαιολογημένη.

185 Η δικαιολογία που δόθηκε βρίσκεται στο έγγραφο της προσφεύγουσας της 11ης Οκτωβρίου 1973, με το οποίο ψέγει σαφώς την Olesen, διότι συμμετέσχε σε εκστρατεία προωθήσεως των πωλήσεων υπέρ ενός των ανταγωνιστών της.

186 Κατόπιν, η UBC πρόσθεσε στο λόγο αυτό ορισμένες αιτιάσεις, όπως ότι η Olesen ήταν ο αποκλειστικός αντιπρόσωπος του κύριου ανταγωνιστή της στη δανική αγορά.

187 Η κατάσταση αυτή δεν ήταν νέα, εφόσον χρονολογούνταν ήδη από το 1969, και εν πάση περιπτώσει δεν ήταν αντίθετη προς τα έντιμα εμπορικά ήθη.

188 Τελικά, η UBC δεν πρόβαλε κανένα πρόσφορο επιχείρημα για να δικαιολογήσει την άρνηση παραδόσεων.

189 Μολονότι είναι αληθές, όπως παρατηρεί η προσφεύγουσα, ότι η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης δεν είναι δυνατό να στερήσει μία επιχείρηση που κατέχει τέτοια θέση από το δικαίωμα να προστατεύει τα εμπορικά της συμφέροντα, όταν τα τελευταία προσβάλλονται, και ότι πρέπει να της δοθεί ευλόγως η ευχέρεια να λαμβάνει τα μέτρα που αυτή κρίνει πρόσφορα για την προστασία των εν λόγω συμφερόντων, δεν μπορεί όμως να επιτραπεί μια τέτοια συμπεριφορά όταν στόχος της είναι ακριβώς η ενίσχυση και η εκμετάλλευση της δεσπόζουσας αυτής θέσης.

190 Ακόμα και αν γίνει δεκτή η δυνατότητα αντεπιθέσεως, η αντεπίθεση αυτή πρέπει επιπλέον να είναι, λαμβανομένης υπόψη της οικονομικής ισχύος των συγκρουομένων επιχειρήσεων, ανάλογη προς την απειλή.

191 Η κύρωση που συνίστατο στην άρνηση παραδόσεων εκ μέρους μιας επιχειρήσεως με δεσπόζουσα θέση, υπερέβαινε το μέτρο που μπορούσε, ενδεχομένως και λογικώς, να θεωρηθεί ως πρόσφορο, για την τιμωρία συμπεριφοράς όπως αυτή για την οποία η UBC κατηγορούσε την Olesen.

192 Πράγματι η UBC δεν μπορούσε να αγνοεί ότι, με τις ενέργειες αυτές, θα αποθάρρυνε τους λοιπούς ωριμαντές-διανομείς της από το να υποστηρίζουν τη διαφήμιση άλλων σημάτων και θα ενίσχυε ακόμη περισσότερο, χάρις στην αποτρεπτική ενέργεια της κύρωσης που είχε επιβληθεί έναντι ενός από αυτούς, τη θέση ισχύος που κατείχε στη οικεία αγορά.

193 Ο τρόπος αυτός ενεργείας περιορίζει έτσι σοβαρά την ανεξαρτησία των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στις εμπορικές τους σχέσεις με την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση, καθόσον η ανεξαρτησία συνεπάγεται και το δικαίωμα προτιμήσεως των προϊόντων των ανταγωνιστών.

194 Στην προκειμένη περίπτωση, ο τρόπος αυτός ενεργείας συντελεί στη σοβαρή αλλοίωση των συνθηκών ανταγωνισμού στην οικεία αγορά της μπανάνας, μη επιτρέποντας την επιβίωση παρά μόνο των επιχειρήσεων που εξαρτώνται από τη δεσπόζουσα επιχείρηση.

195 Το επιχείρημα της προσφεύγουσας, ως προς τη μείωση κατά 40% της τιμής των μπανανών στη δανική αγορά, το οποίο, κατά τη γνώμη της, δείχνει ότι ο ανταγωνισμός δεν επηρεάστηκε από την άρνηση παραδόσεων στην Olesen, δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

196 Πράγματι, η μείωση αυτή υπήρξε απλώς συνέπεια του εντονότατου ανταγωνισμού — που τότε χαρακτηρίστηκε ως «πόλεμος των μπανανών» —και στον οποίο επιδόθηκαν οι δύο διεθνείς εταιρίες, η UBC και η Castle and Cooke.

197 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η άρνηση παραδόσεων δεν μπορούσε να έχει επιπτώσεις επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου, διότι, κατά τη γνώμη της, όλες οι μπανάνες που προέρχονται από τρίτες χώρες (Λατινική Αμερική) και διέρχονται απλώς από τις χώρες της Κοινής Αγοράς, πριν φθάσουν στο κράτος μέλος της κατανάλωσης, δεν μετέχουν του ενδοκοινοτικού εμπορίου.

198 Αν το επιχείρημα αυτό ήταν βάσιμο, ολόκληρο το ευρωπαϊκό εμπόριο της UBC όσον αφορά εμπορεύματα από τρίτες χώρες, δεν θα διεπόταν από το κοινοτικό δίκαιο.

199 Πράγματι, η Olesen, μετά τη διακοπή του εφοδιασμού της, δεν ήταν σε θέση ούτε να αγοράσει μπανάνες Chiquita στο Μπρεμερχάβεν ούτε, ως εκ τούτου, να εισαγάγει στη Δανία τις ίδιες ποσότητες μπανανών που εισήγε πριν από τη λήψη του μέτρου αυτού.

200 Η εταιρία αυτή αναγκάστηκε να αγοράσει μπανάνες με άλλο σήμα εκτός της Δανίας και να τις εισαγάγει στη χώρα αυτή.

201 Εξάλλου, όταν ο κάτοχος δεσπόζουσας θέσης που είναι εγκατεστημένος στην Κοινή Αγορά επιδιώκει τον αποκλεισμό ενός ανταγωνιστή που είναι, επίσης, εγκατεστημένος στην ίδια αγορά, εφόσον είναι βέβαιο ότι ο αποκλεισμός αυτός θα έχει επιπτώσεις στη δομή του ανταγωνισμού εντός της Κοινής αγοράς, είναι αδιάφορο αν η συμπεριφορά αυτή αφορά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

202 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι η άρνηση εφοδιασμού ενός τακτικού και παλαιού πελάτη, ο οποίος αγοράζει για να μεταπωλήσει σε άλλο κράτος μέλος, ασκεί επίδραση στη συνήθη κίνηση του εμπορίου και έχει αισθητές επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

203 Επομένως, είναι δικαιολογημένη η διαπίστωση της απόφασης ότι η UBC, αρνούμενη να παραδώσει προϊόντα στην εταιρία Olesen, παρέβη το άρθρο 86 της Συνθήκης.

Τμήμα 2 — Περί της πολιτικής επί των τιμών

Παράγραφος 1. Τιμές που δημιουργούν διακρίσεις

204 Όλες οι μπανάνες που η UBC εμπορεύεται στη οικεία αγορά με το σήμα «Chiquita» κατάγονται από την αυτή γεωγραφική περιοχή και είναι της ίδιας ποικιλίας (Cavendish-Valery) και της ίδιας σχεδόν ποιότητας.

205 Οι μπανάνες αυτές εκφορτώνονται σε δύο λιμένες, το Ρόττερνταμ και το Μπρεμερχάβεν, όπου οι δαπάνες εκφορτώσεως δεν διαφέρουν παρά μόνο κατά μερικά εκατοστά του δολλαρίου ανά κιβώτιο των 20 κιλών, και μεταπωλούνται, με εξαίρεση τον όμιλο Scipio και την Ιρλανδία, αφού φορτωθούν στις σιδηροδρομικές άμαξες ή στα φορτηγά αυτοκίνητα των αγοραστών, υπό τους ίδιους όρους πωλήσεως και πληρωμής, ενώ η τιμή ενός κιβωτίου κυμαίνεται, κατά μέσο όρο, μεταξύ 3 και 4 δολλαρίων, για να φθάσει, το 1974, τα 5 δολλάρια.

206 Το κόστος μεταφοράς από τα λιμάνια εκφορτώσεως στις εγκαταστάσεις ωριμάνσεως και το ενδεχόμενο ποσό των τελών του κοινού εξωτερικού δασμολογίου βαρύνει, με εξαίρεση την Ιρλανδία, τον αγοραστή.

207 Υπό τις περιστάσεις αυτές είναι λογικό, όλοι οι πελάτες που προμηθεύονται εμπόρευμα στο Ρόττερνταμ και στο Μπρεμερχάβεν να αναμένουν από την UBC να τους προσφέρει την ίδια τιμή πωλήσεως για τις μπανάνες Chiquita.

208 Η Επιτροπή προσάπτει στην προσφεύγουσα ότι χρέωνε κάθε εβδομάδα για τις μπανάνες που πωλούσε και οι οποίες έφεραν το σήμα της — και αυτό χωρίς να υφίσταται αντικειμενικός λόγος — τιμή πωλήσεως που διέφερε αισθητά, ανάλογα με το κράτος μέλος όπου ήταν εγκατεστημένοι οι πελάτες της.

209 Η πολιτική αυτή των διαφορετικών τιμών ανάλογα με τα κράτη μέλη για τα οποία προορίζονται οι μπανάνες εφαρμόζεται τουλάχιστον μετά το 1971 για τους πελάτες από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, τις Κάτω Χώρες και την UEBL, στους οποίους, μετά τον Ιανουάριο 1973, προστέθηκαν οι πελάτες από τη Δανία και, μετά το Νοέμβριο 1973, οι πελάτες από την Ιρλανδία.

210 Οι ανώτατες εβδομαδιαίες αποκλίσεις που σημειώθηκαν μεταξύ δύο προορισμών υπήρξαν κατά μέσο όρο, για ολόκληρο το 1971, 17,6% — για το 1972, 11,3% — για το 1973, 14,5% — για το 1974, 13,5%.

211 Οι ανώτατες εβδομαδιαίες αποκλίσεις (τιμή ανά κιβώτιο) σημειώθηκαν αντίστοιχα, μεταξύ, αφενός, των πελατών από τη Γερμανία, και αφετέρου, των πελατών από το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και την Ολλανδία:

— το 1971: 32% και 37%,

— το 1972: 21% και 30%,

— το 1973: 18% και 43%,

— το 1974: 25% και 54%,

και μεταξύ, αφενός, των πελατών από τη Δανία και, αφετέρου, των πελατών από το Βέλγιο, Λουξεμβούργο και Ολλανδία:

— το 1973: 24% και 54%,

— το 1974: 16% και 17%.

212 Η τιμή που ζητήθηκε από τους πελάτες από το Βέλγιο ήταν κατά μέσο όρο 80% υψηλότερη από αυτή που κατέβαλαν οι πελάτες από την Ιρλανδία.

213 Υφίσταται μια ανωτάτη απόκλιση ύψους 138% μεταξύ της τιμής με παράδοση στο Ρόττερνταμ που χρέωνε η UBC στους πελάτες από την Ιρλανδία και της τιμής fob στο Μπρεμερχάβεν που χρέωνε στους πελάτες της από τη Δανία, δηλαδή η τιμή που κατέβαλαν οι πελάτες από τη Δανία ήταν 2,38 φορές μεγαλύτερη αυτής που κατέβαλαν οι πελάτες από την Ιρλανδία.

214 Η Επιτροπή χαρακτηρίζει τα γεγονότα αυτά ως κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως, κατά το μέτρο που η UBC χρησιμοποιούσε, έναντι των εμπορικά συνεργαζόμενων μαζί της, ανόμοιους όρους για ισοδύναμες παροχές, θέτοντάς τους, έτσι, σε μειονεκτική θέση από άποψη ανταγωνισμού.

215 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι οι τιμές της καθορίζονται από τους νόμους της αγοράς και ότι, επομένως, δεν είναι δυνατό να δημιουργούν διακρίσεις.

216 Άλλωστε, η μέση διαφορά τιμής για τις μπανάνες Chiquita μεταξύ των εν λόγω εθνικών αγορών ήταν το 1975 μόνο 5%.

217 Κάθε εβδομάδα η τιμή υπολογίζεται κατά τρόπο που να αντικατοπτρίζει, όσον είναι δυνατό εκ των προτέρων, την τιμή της αγοράς των ώριμων μπανανών Chiquita κατά τη διάρκεια της επόμενης εβδομάδας για κάθε εθνική αγορά.

218 Η τιμή αυτή που καθορίζεται από το κέντρο του Ρόττερνταμ κατόπιν συζητήσεων και διαπραγματεύσεων μεταξύ των τοπικών αντιπροσώπων της προσφεύγουσας και των ωριμαντών-διανομέων, πρέπει να λαμβάνει υποχρεωτικά υπόψη το συγκεκριμένο ανταγωνιστικό πλαίσιο εντός του οποίου εργάζονται οι ωριμαντές-διανομείς σε κάθε χώρα.

219 Η τιμή αυτή βρίσκει την αντικειμενική της δικαιολόγηση στην προσδοκώμενη μέση τιμή της αγοράς.

220 Οι διαφορές αυτές τιμών οφείλονται στη διακύμανση παραγόντων της αγοράς, όπως ο χρόνος, η διαφορετική δυνατότητα διαθέσεως ανταγωνιστικών εποχιακών φρούτων, η συμπεριφορά των καταναλωτών, οι άδειες λόγω διακοπών, οι απεργίες, τα κυβερνητικά μέτρα, οι διάφορες τιμές συναλλάγματος.

221 Βασικά, η Επιτροπή ζήτησε από την προσφεύγουσα να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για τη δημιουργία ενιαίας αγοράς μπανάνας, ενώ η τελευταία δεν ήταν σε θέση να την πραγματοποιήσει.

222 Εφόσον, κατά τη γνώμη της προσφεύγουσας, τα κοινοτικά όργανα δεν έχουν δημιουργήσει τους μηχανισμούς ενιαίας αγοράς μπανάνας και οι διάφορες αγορές παραμένουν εθνικές και ανταποκρίνονται στις υφιστάμενες εντός αυτών σχέσεις προσφοράς και ζητήσεως, οι υπάρχουσες στις διάφορες αγορές διαφορές τιμών είναι αδύνατο να αποφεύγονται.

223 Από τις απαντήσεις που έδωσε η UBC στην Επιτροπή, όταν η τελευταία της ζήτησε διευκρινίσεις (έγγραφα της 14ης Μαΐου, 13ης Σεπτεμβρίου, 10ης και 11ης Δεκεμβρίου 1974, και 13ης Φεβρουαρίου 1975), συνάγεται ότι η UBC χρεώνει για τις μπανάνες που πωλεί στους πελάτες της με το σήμα Chiquita διαφορετική τιμή πωλήσεως στο μέτρο που επισήμανε η Επιτροπή ανάλογα με το κράτος μέλος όπου οι τελευταίοι ασκούν το επάγγελμα του ωριμαντή-διανομέα.

224 Οι διαφορές μεταξύ των τιμών αυτών (με εξαίρεση τον όμιλο Scipio και με την παρατήρηση ότι οι μπανάνες που προέρχονται από τα ωριμαντήρια του ομίλου Scipio πωλούνται στην ίδια τιμή με τις μπανάνες που πωλούνται από τους ανεξάρτητους ωριμαντές) μπορούν να φθάσουν, ορισμένες εβδομάδες, καίτοι τα προσφερόμενα προϊόντα είναι ισοδύναμα, το 30 έως 50%.

225 Πράγματι, οι μπανάνες που πωλούνται από την UBC έρχονται με τα ίδια πλοία, εκφορτώνονται με το ίδιο κόστος στο Ρόττερνταμ ή στο Μπρεμερχάβεν και οι διαφορές τιμής αφορούν ίσες ουσιαστικά ποσότητες μπανανών, της ίδιας ποικιλίας, παρόμοιας ωριμάνσεως, σχεδόν όμοιας ποιότητας, οι οποίες πωλούνται με το ίδιο σήμα Chiquita υπό τους ίδιους όρους πωλήσεως και πληρωμής, για να φορτωθούν στα μεταφορικά μέσα των αγοραστών, οι οποίοι, εξάλλου, υποχρεώνονται να καταβάλλουν τους εισαγωγικούς δασμούς, τις φορολογικές επιβαρύνσεις και τις δαπάνες μεταφοράς από τους πιο πάνω λιμένες.

226 Η UBC εφάρμοσε μετά το 1971 την πολιτική αυτή των τιμών που δημιουργεί διακρίσεις στους πελάτες της από τη Γερμανία, τις Κάτω Χώρες και την UEBL, στους οποίους, από τις αρχές του 1973, προστέθηκαν οι πελάτες από τη Δανία και, μετά το Νοέμβριο του 1973, οι πελάτες από την Ιρλανδία.

227 Μολονότι η προσφεύγουσα δεν είναι υπεύθυνη για την πραγματοποίηση της ενιαίας αγοράς μπανάνας, δεν μπορεί να προσπαθεί να αποκομίζει «αυτό που η αγορά μπορεί να αποφέρει» παρά υπό τον όρο ότι τηρεί τους ρυθμιστικούς και συντονιστικούς κανόνες της αγοράς που έχει θεσπίσει η Συνθήκη.

228 Μολονότι γίνεται αντιληπτό ότι οι διαφορές στα έξοδα μεταφοράς, στις φορολογικές επιβαρύνσεις, στους εισαγωγικούς δασμούς, στα εργατικά ημερομίσθια, στους όρους διαθέσεως στο εμπόριο, στις διαφορές ισοτιμίας των νομισμάτων, στην ένταση του ανταγωνισμού μπορούν, ενδεχομένως, να καταλήγουν σε διαφορετικά επίπεδα τιμών λιανικής πωλήσεως, ανάλογα με τα κράτη μέλη, πρόκειται στην περίπτωση αυτή για στοιχεία που η UBC δεν υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη παρά σε περιορισμένο μόνο βαθμό, δεδομένου ότι πωλεί προϊόν, το οποίο είναι πάντοτε το ίδιο και στον ίδιο τόπο, σε ωριμαντές-διανομείς οι οποίοι — και μόνο — φέρουν τον κίνδυνο που υπάρχει στην αγορά των καταναλωτών.

229 Η αλληλεπίδραση της προσφοράς και της ζήτησης δεν πρέπει ουσιαστικά να ισχύει παρά μόνο σε κάθε στάδιο όπου η αλληλεπίδραση αυτή εκδηλώνεται πραγματικά.

230 Οι μηχανισμοί της αγοράς αλλοιώνονται εφόσον η τιμή υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη όχι το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης μεταξύ του πωλητή (UBC) και του αγοραστή (ωριμαντές-διανομείς) αλλά υπερπηδώντας ένα κλιμάκιο της αγοράς, μεταξύ του πωλητή και του τελικού καταναλωτή.

231 Έτσι, η UBC, λόγω της δεσπόζουσας θέσης της, μπορούσε πράγματι, ενημερούμενη από τους τοπικούς αντιπροσώπους της, να επιβάλει την τιμή πωλήσεώς της στον ενδιάμεσο αγοραστή, ενώ η τιμή αυτή, καθώς και η «εγκρινόμενη εβδομαδιαία ποσόστωση» ορίζονταν και γνωστοποιούνταν στον πελάτη τέσσερις μόνο ημέρες πριν από την άφιξη στην αποβάθρα του πλοίου που μετέφερε τις μπανάνες.

232 Οι τιμές αυτές, που δημιουργούσαν διακρίσεις ανάλογα με τα κράτη μέλη, αποτελούσαν σημαντικά εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, το δε αποτέλεσμά τους γινόταν επαχθέστερο λόγω της ρήτρας που απαγόρευε τη μεταπώληση των μπανανών εφόσον ήταν ακόμα πράσινες, καθώς και από τις παραδόσεις μικρότερων ποσοτήτων από αυτές που είχαν παραγγελθεί.

233 Έτσι, δημιουργήθηκε αυστηρή στεγανοποίηση των εθνικών αγορών σε επίπεδα τεχνητώς διαφορετικών τιμών, η οποία έθετε ορισμένους διανομείς-ωριμαντές σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό ο οποίος νοθευόταν κατ' αυτό τον τρόπο σε σχέση με αυτόν που θα έπρεπε να είναι.

234 Κατά συνέπεια, η πολιτική των άνισων τιμών, η οποία επέτρεπε στην UBC να επιβάλλει στους εμπορικά συνεργαζόμενους μαζί της άνισους όρους για ισοδύναμες παροχές, θέτοντάς τους σε μειονεκτική από απόψεως ανταγωνισμού θέση, συνιστούσε καταχρηστική εκμετάλλευση δεσποζούσης θέσεως.

Παράγραφος 2. Μη δίκαιες τιμές

235 Η Επιτροπή φρονεί ότι η UBC εκμεταλλεύτηκε επίσης τη δεσπόζουσα θέση της εφαρμόζοντας μη δίκαιες τιμές πωλήσεως, εν προκειμένω τιμές που η ίδια έκρινε «υπερβολικές σε σχέση με την οικονομική αξία του παρεχομένου προϊόντος» έναντι των πελατών της από τη Γερμανία (με εξαίρεση τον όμιλο Scipio) τη Δανία, την Ολλανδία και την Οικονομική Ένωση Βελγίου-Λουξεμβούργου.

236 Η πολιτική της στεγανοποίησης της εν λόγω αγοράς επέτρεψε στην UBC να ορίζει για τις μπανάνες Chiquita τιμές που διέφευγαν τον πραγματικό ανταγωνισμό και οι οποίες έφθαναν συχνά, καθώς η μπανάνα αποτελεί ευρείας καταναλώσεως προϊόν διατροφής, σε σημαντικές διαφορές που δεν μπορούσαν να δικαιολογηθούν αντικειμενικά.

237 Οι διαφορές αυτές φανερώνουν ότι όχι μόνο οι ανώτατες τιμές ήσαν, σε σχέση με τις κατώτατες, υπερβολικές, αλλά, επιπλέον ότι οι τελευταίες άφηναν και κέρδη.

238 Ύστερα από το έγγραφο της UBC της 10ης Δεκεμβρίου 1974, φάνηκε δικαιολογημένο στην Επιτροπή να θεωρήσει, χωρίς να προβεί σε ανάλυση της διάρθρωσης των δαπανών της UBC, ότι οι τιμές που χρέωνε στους πελάτες της στην Ιρλανδία ήταν ενδεικτικές και ότι οι διαφορές μεταξύ των τιμών CIF Δουβλίνου με παράδοση στο Ρόττερνταμ και των λοιπών τιμών που χρέωνε η UBC για τις πωλήσεις της FOR στο Ρόττερνταμ ή στο Μπρεμερχάβεν αντιστοιχούσαν σε ίδια περίπου κέρδη με τις διαφορές αυτές.

239 Οι τιμές που χρέωνε η UBC στους πελάτες της στη Γερμανία (με εξαίρεση τον όμιλο Scipio), Δανία, Ολλανδία και UEBL, ήταν σαφώς υψηλότερες, υπερέβαιναν δε ενίοτε το 100% των τιμών που χρέωνε στους πελάτες της στην Ιρλανδία και της απέφεραν πολύ υψηλά και υπερβολικά κέρδη σε σχέση με την οικονομική αξία των παρεχόμενων προϊόντων.

240 Η σημασία των παρατηρήσεων αυτών αυξάνει περισσότερο από το γεγονός ότι μεταξύ των μπανανών Chiquita και των μπανανών που δεν έφεραν σήμα υφίστατο διαφορά τιμής 30 έως 40%, ενώ η ποιότητα των τελευταίων είναι μόνο ελάχιστα κατώτερη από την ποιότητα των μπανανών με σήμα και από το γεγονός ότι η τιμή των πωλούμενων από τους κυριότερους ανταγωνιστές της μπανανών παρόμοιας ποιότητας χωρίς σήμα είναι χαμηλότερη, καίτοι οι επιχειρήσεις τους είναι προσοδοφόρες.

241 Ενόψει της καταστάσεως αυτής, η Επιτροπή θεωρεί ότι, εφόσον οι μη δίκαιες τιμές που χρεώνει η UBC συνιστούν εκ μέρους της κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, ενδείκνυται μείωση των τιμών της κατά 15% τουλάχιστον έναντι των τιμών που χρεώνει στους πελάτες της στην οικεία αγορά, με εξαίρεση την Ιρλανδία.

242 Η προσφεύγουσα — αντικρούοντας την άποψη της Επιτροπής — τονίζει την πολύ χαμηλή τιμή των προϊόντων της σε όλα τα στάδια της αλυσίδας εμπορίας των μπανανών, αναφέροντας χαρακτηριστικά ότι ενώ η τιμή ενός τόνου μπανανών που εισήχθησαν στη Γερμανία το 1956 ήταν 697 γερμανικά μάρκα (DM), το 1973 η τιμή αυτή έπεσε στα 458 DM, πράγμα που αντιστοιχεί σε μείωση κατά 50%, σε πραγματικές τιμές.

243 Ο συλλογισμός της Επιτροπής για να αποδείξει ότι η UBC χρεώνει υπερβολικές τιμές, είναι πεπλανημένος διότι στηρίζεται επί του εγγράφου της 10ης Δεκεμβρίου 1974 — το οποίο αναφέρει «ότι η UBC είχε πωλήσει μπανάνες σε ωρι-

μαντές από την Ιρλανδία σε τιμές που της άφηναν σημαντικά μικρότερο περιθώριο σε σχέση με ορισμένα άλλα κράτη μέλη» — το κείμενο του οποίου, συνταχθέν πριν από την 31η Δεκεμβρίου 1974, ημερομηνία λήξεως του οικονομικού έτους, ανασκευάστηκε από την προσφεύγουσα σε δύο διαφορετικές περιπτώσεις, ενώ από συνημμένο στην προσφυγή έγγραφο, φαίνεται ότι οι τιμές που η UBC χρέωσε για την Ιρλανδία της προκάλεσαν έλλειμμα.

244 Επομένως, αυθαίρετα η Επιτροπή, προκειμένου να υπολογίσει τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν στο υπόλοιπο τμήμα της εν λόγω αγοράς και κατά τα προηγούμενα χρόνια, έλαβε ως βάση τις τιμές που χρέωσε η UBC στην Ιρλανδία για μερικούς μήνες για να διεισδύσει στην Ιρλανδική αγορά, η οποία, το 1974, αντιπροσώπευε μόνο το 1,6% του συνόλου των εισαγόμενων σε ολόκληρη την οικεία αγορά ποσοτήτων, ενώ οι τιμές που χρέωνε δεν επέτρεψαν την πραγματοποίηση στην οικεία αγορά κανενός κέρδους από το 1970 μέχρι και το 1974.

245 Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι η διαφορά τιμής μεταξύ των μπανανών με σήμα και των μπανανών χωρίς ένδειξη είναι δικαιολογημένη, ως οφειλομένη εξ ολοκλήρου στις προφυλάξεις που λαμβάνονται από τη συλλογή των μπανανών μέχρι την πώλησή τους στον καταναλωτή.

246 Εξάλλου, η προσφεύγουσα προσπαθεί να αποδείξει ότι μεταξύ των μπανανών Chiquita και των μπανανών που φέρουν άλλο σήμα, υφίστανται πραγματικές διαφορές ως προς την ποιότητα, ενώ η διαφορά τιμής — κατά μέσο όρο 7,4% μεταξύ του 1970 και του 1974 — είναι δικαιολογημένη.

247 Η εντολή να μειώσει τις τιμές της κατά 15% είναι ακατανόητη, καθόσον οι τιμές της είναι διαφορετικές κάθε εβδομάδα στο σύνολο της εν λόγω αγοράς, και πρακτικώς ανέφικτη, διότι η μείωση κατά το ποσοστό αυτό θα την ανάγκαζε να πωλεί μπανάνες καλύτερης ποιότητας σε τιμές χαμηλότερες από τις τιμές που χρεώνουν για τις δικές τους μπανάνες οι ανταγωνιστές της.

248 Η εκ μέρους μιας επιχειρήσεως που κατέχει δεσπόζουσα θέση άμεση ή έμμεση επιβολή μη δικαίων τιμών αγοράς ή πωλήσεως συνιστά καταχρηστική πρακτική, την οποία καταδικάζει το άρθρο 86 της Συνθήκης.

249 Επομένως, πρέπει να ερευνηθεί αν ο κατέχων τέτοια θέση χρησιμοποίησε τις δυνατότητες που του προσφέρει η θέση αυτή για να αρυστεί εμπορικά πλεονεκτήματα που δεν θα μπορούσε να αποκτήσει σε περίπτωση κανονικού και αρκετά αποτελεσματικού ανταγωνισμού.

250 Τέτοιου είδους κατάχρηση συνιστά, στην προκειμένη περίπτωση, η χρέωση υπερβολικής τιμής, δυσανάλογης προς την οικονομική αξία της προσφερόμενης παροχής.

251 Η υπερβολή αυτή θα ήταν δυνατό, μεταξύ άλλων, να εκτιμηθεί αντικειμενικά αν μπορούσε να μετρηθεί συγκρίνοντας την τιμή πωλήσεως του εν λόγω προϊόντος με το κόστος παραγωγής του, σύγκριση από την οποία θα προέκυπτε το ύψος του περιθωρίου κέρδους. Η Επιτροπή όμως δεν έκανε τέτοια σύγκριση, καθόσον δεν διέθετε ανάλυση της δομής των εξόδων της UBC.

252 Πρέπει λοιπόν να εκτιμηθεί αν υφίσταται υπερβολική δυσαναλογία μεταξύ των δαπανών που πράγματι έγιναν και της τιμής που πράγματι ζητήθηκε και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, να εξετασθεί αν επιβλήθηκε μη δίκαιη τιμή, είτε κατ' απόλυτη έννοια είτε σε σύγκριση με τα ανταγωνιστικά προϊόντα.

253 Μπορούν να επινοηθούν και άλλες μέθοδοι —και η οικονομική επιστήμη δεν έχει παραλείψει να επινοήσει αρκετές — προκειμένου να καθοριστεί σε ποίες περιπτώσεις η τιμή ενός προϊόντος είναι μη δίκαιη.

254 Εκτιμώντας τις όχι αμελητέες και ενίοτε σημαντικότατες δυσχέρειες καθορισμού της τιμής κόστους παραγωγής, η οποία μπορεί ενίοτε να περιλαμβάνει κατανομή των έμμεσων δαπανών και των γενικών εξόδων κατ' ελεύθερη εκτίμηση και η οποία μπορεί να παρουσιάζει σημαντικές διαφορές ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης, το αντικείμενό της, την περίπλοκη φύση της, τη γεωγραφική έκταση των δραστηριοτήτων της, το αν παράγει ένα μόνο ή διάφορα προϊόντα, τον αριθμό των θυγατρικών της εταιριών και τις μεταξύ τους σχέσεις, η τιμή κόστους της μπανάνας δεν φαίνεται να παρουσιάζει ανυπέρβλητα προβλήματα.

255 Πράγματι, στην προκειμένη περίπτωση, από μελέτη της 10ης Φεβρουαρίου 1975, που πραγματοποίησε η συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών επί του εμπορίου και της αναπτύξεως, συνάγεται ότι η δομή της παραγωγής, της συσκευασίας, της μεταφοράς, της διαθέσεως στο εμπόριο και της διανομής των μπανανών μπορεί να επιτρέψει τον κατά προσέγγιση υπολογισμό του κόστους παραγωγής αυτής της οπώρας και, κατά συνέπεια, την εκτίμηση του αν η τιμή πωλήσεως του προϊόντος αυτού στους ωριμαντές-διανομείς είναι υπερβολική.

256 Η Επιτροπή όφειλε να ζητήσει τουλάχιστον από την UBC όλα τα στοιχεία που συνθέτουν το κόστος παραγωγής της.

257 Η ακρίβεια του περιεχομένου των εγγράφων που προσκομίστηκαν θα μπορούσε ίσως να αμφισβητηθεί, αλλά τότε θα επρόκειτο για ζήτημα αποδείξεων.

258 Η Επιτροπή στηρίζει την άποψή της περί υπάρξεων υπερβολικών τιμών επί μιας αναλύσεως των διαφορών — κατά τη γνώμη της υπερβολικών — μεταξύ των τιμών που ισχύουν στα διάφορα κράτη μέλη σε συνάρτηση με την πιο πάνω εξετασθείσα πολιτική επί των τιμών που δημιουργούν διακρίσεις.

259 Η Επιτροπή στήριξε το επιχείρημά της στο έγγραφο της προσφεύγουσας της 10ης Δεκεμβρίου 1974 με το οποίο αναγνωρίστηκε ότι το περιθώριο κέρδους που της άφηνε η πώληση μπανανών στους Ιρλανδούς ωριμαντές ήταν σημαντικά μικρότερο από αυτό που της άφηνε η πώληση σε ορισμένα άλλα κράτη μέλη. Από το γεγονός αυτό η Επιτροπή συνήγαγε ότι οι διαφορές μεταξύ των τιμών CIF Δουβλίνου με παράδοση στο Ρόττερνταμ και των λοιπών τιμών που χρέωνε η UBC στις πωλήσεις της FOR στο Ρόττερνταμ ή το Μπρεμερχάβεν αντιπροσώπευαν τα ίδια περίπου κέρδη με τις διαφορές αυτές.

260 Η Επιτροπή διαπιστώνοντας ότι οι τιμές που χρεώνονται στους ωριμαντές των λοιπών κρατών μελών ήταν σαφώς ανώτερες, ενίοτε κατά 100%, των τιμών για τους Ιρλανδούς πελάτες, συμπέρανε ότι η UBC πραγματοποιούσε υψηλότατα κέρδη.

261 Εν τούτοις κατά τη συλλογιστική αυτή, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη αρκετά έγγραφα της UBC που συνοδεύονταν από ένα εμπιστευτικό έγγραφο το οποίο ανασκεύαζε το περιεχόμενο του εγγράφου της 10ης Δεκεμβρίου 1974 και ανέφερε ότι οι τιμές που χρέωσε για την Ιρλανδία την είχαν ζημιώσει.

262 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι οι τιμές που ορίστηκαν στην οικεία αγορά δεν της επέτρεψαν κατά τη διάρκεια των πέντε τελευταίων ετών, με εξαίρεση το 1975, να πραγματοποιήσει κέρδη.

263 Οι πιο πάνω δηλώσεις της προσφεύγουσας δεν στηρίζονται σε λογιστικά έγγραφα που να δικαιολογούν τους συγκεντρωτικούς λογαριασμούς του ομίλου UBC, ούτε καν τους συγκεντρωτικούς λογαριασμούς για την οικεία αγορά.

264 Όσο ανεπαρκή και αν είναι τα στοιχεία που παρέσχε η UBC και ιδίως το προαναφερθέν έγγραφο το οποίο υπολογίζει χωρίς σοβαρές αποδείξεις τις «ζημίες» στην Ιρλανδική αγορά το 1974, είναι γεγονός ότι η Επιτροπή βαρύνεται με την απόδειξη ότι η προσφεύγουσα χρέωσε μη δίκαιες τιμές.

265 Κατόπιν των ανεπαρκώς αντικρουσθεισών από την Επιτροπή αντιρρήσεων της UBC, προκύπτει ότι η βάση του υπολογισμού που υιοθέτησε η Επιτροπή για να αποδείξει ότι οι τιμές ήταν υπερβολικές είναι αμφισβητήσιμη και ότι, επί του συγκεκριμένου αυτού σημείου, υφίσταται αμφιβολία η οποία πρέπει να λογισθεί υπέρ της προσφεύγουσας για τον επιπλέον λόγο ότι επί 20 σχεδόν χρόνια οι τιμές της μπανάνας σε σταθερές τιμές δεν αυξήθηκαν στην οικεία αγορά.

266 Καίτοι είναι επίσης αληθές ότι υφίσταται διαφορά μεταξύ της τιμής των μπανανών Chiquita και αυτής των κύριων ανταγωνιστών της, η διαφορά αυτή είναι 7% περίπου, ποσοστό που δεν αμφισβητήθηκε και το οποίο δεν μπορεί να θεωρηθεί αυτομάτως ως υπερβολικό, και επομένως μη δίκαιο.

267 Υπό τις περιστάσεις αυτές, φαίνεται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε επαρκώς κατά νόμο τα πραγματικά περιστατικά και τις εκτιμήσεις επί των οποίων στηρίχτηκε προκειμένου να επιβάλει στην UBC κυρώσεις λόγω του ότι αυτή χρέωσε, αμέσως ή εμμέσως, μη δίκαιες τιμές πωλήσεως για τις μπανάνες.

268 Επομένως το άρθρο 1, στοιχείο γ, της απόφασης πρέπει να ακυρωθεί.

Κεφάλαιο III — Περί του συννόμου της διαδικασίας

Τμήμα 1 — Αιτιάσεις ως προς την παραβίαση των δικαιωμάτων της υπερασπίσεως

269 Η προσφεύγουσα παραπονείται για την ταχύτητα με την οποία διεξήχθη η επίσημη διοικητική διαδικασία, για σφάλματα ουσίας που περιλαμβάνονται στη γνωστοποίηση των αιτιάσεων και τα οποία αν και επισημάνθηκαν δεν επανορθώθηκαν — όπως τα δήθεν κέρδη που πραγματοποιήθηκαν στην Ιρλανδία — για το βραχύλογο ή την ασάφεια της αιτιολογίας ορισμένων αιτιάσεων, όπως αυτή που αφορά τις μη δίκαιες τιμές και θεωρεί ότι η πιο πάνω συμπεριφορά της Επιτροπής προσέβαλε τα δικαιώματα της υπερασπίσεως.

270 Το άρθρο 11 του κανονισμού 99/63 της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 1963 ορίζει ότι «η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τον απαραίτητο χρόνο για την προπαρασκευή [σύνταξης] των παρατηρήσεων», «η προθεσμία δεν δύναται να είναι μικρότερη των δύο εβδομάδων».

271 Μετά προκαταρκτική έρευνα ενός περίπου έτους κινήθηκε, στις 19 Μαρτίου 1975, η διοικητική διαδικασία.

272 Η UBC είχε στη διάθεσή της δύο μήνες (από τις 11 Απριλίου 1975 μέχρι τις 12 Ιουνίου 1975) για να υποβάλει τις παρατηρήσεις της και η ίδια επιδίωξε να αναπτύξει προφορικά τις απόψεις της στις 24 Ιουνίου 1975, όπως προβλέπει το άρθρο 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 της 6ης Φεβρουαρίου 1962.

273 Από τις ημερομηνίες αυτές φαίνεται ότι η διαδικασία διεξήχθη εντός των κανονικών προθεσμιών και δεν μπορεί να της προσαφθεί ότι ήταν εσπευσμένη.

274 Όσον αφορά τον ισχυρισμό της ανεπαρκούς αιτιολόγησης των αιτιάσεων, το άρθρο 4 του κανονισμού 99/63 ορίζει ότι η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη στις αποφάσεις της εκείνες μόνο τις αιτιάσεις, για τις οποίες ο αποδέκτης της αποφάσεως είχε τη δυνατότητα να προβάλει τις απόψεις του.

275 Όπως έχουν οι αιτιάσεις, συμμορφώνονται προς την απαίτηση αυτή, εφόσον αναφέρουν, έστω συνοπτικά αλλά με σαφήνεια, τα ουσιώδη πραγματικά περιστατικά επί των οποίων στηρίχτηκε η Επιτροπή.

276 Η Επιτροπή, στη γνωστοποίησή της της 19ης Μαρτίου 1975, εξέθεσε σαφώς τα ουσιώδη πραγματικά περιστατικά επί των οποίων στήριζε τις προβληθείσες αιτιάσεις της και ανέφερε σε ποια έκταση η UBC εκμεταλλεύτηκε καταχρηστικά τη δεσπόζουσα θέση που κατέχει.

277 Κατά συνέπεια, δεν προκύπτει ότι κατά την ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία παραβιάστηκε το δικαίωμα της υπερασπίσεως των διαδίκων.

278 Όσον αφορά τις λοιπές αιτιάσεις, αυτές εξαρτώντο από τη συζήτηση επί της ουσίας.

279 Επομένως ο λόγος αυτός δεν είναι βάσιμος.

Τμήμα 2 — Επί του αιτήματος αποζημιώσεως της προσφεύγουσας

280 Η προσφεύγουσα παραπονείται ότι η στάση της Επιτροπής κατά τη διαδικασία χαρακτηριζόταν από μεροληψία.

281 Η προσφεύγουσα, για να δικαιολογήσει την αιτίαση αυτή, αναφέρει: τη διόγκωση των διαφορών τιμής μεταξύ των χωρών τις οποίες αφορούσε η έρευνα

της Επιτροπής, την περιγραφή, την οποία η προσφεύγουσα θεωρεί ως πεπλανημένη, τις προόδους που πραγματοποίησε η UBC στην ιρλανδική αγορά, την παραπλανητική εμφάνιση μιας μελέτης του FAO σχετικά με τον ανταγωνισμό μεταξύ μπανανών και θερινών οπωρών, τον ισχυρισμό ότι «οι μπανάνες μπορούν να μεταφερθούν μόνο εφόσον είναι ακόμα πράσινες» και την ανακριβή παρουσίαση της μείωσης των παραδόσεων στην εταιρία Olesen.

282 Η εξέταση της αληθείας των αιτιάσεων αυτών αποτελεί στοιχείο της ουσίας της υπόθεσης και οι διάδικοι ανέπτυξαν διά μακρών την άποψή τους επ' αυτών.

283 Τίποτα δεν επιτρέπει να υποστηριχτεί ότι η Επιτροπή αναφέρθηκε στα θέματα αυτά κατά τρόπο μεροληπτικό.

284 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι υπέστη ηθική βλάβη λόγω του ότι πριν από την έκδοση της απόφασης, ένας υπάλληλος της Επιτροπής προέβη σε δυσφημιστικά σχόλια σε μια εφημερίδα σχετικά με την εμπορική συμπεριφορά της UBC, σχόλια τα οποία επαναλήφθηκαν από τον παγκόσμιο τύπο, και τα οποία ενεφάνισαν τις φερόμενες παραβάσεις ως γεγονός αποδεδειγμένο, ενώ οι ενδιαφερόμενοι δεν είχαν ακόμα προβάλει τα μέσα υπερασπίσεώς τους.

285 Η Επιτροπή, λόγω του γεγονότος αυτού, δεν ήταν πλέον σε θέση να εκτιμήσει αμερόληπτα τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης και τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.

286 Κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν επιτρέπει να συναχθεί ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν θα είχε ληφθεί ή θα είχε διαφορετικό περιεχόμενο αν δεν υφίσταντο οι επίμαχες δηλώσεις, οι οποίες είναι καθαυτές ατυχείς.

287 Τίποτα δεν δείχνει ότι η Επιτροπή υιοθέτησε στάση ικανή να αλλοιώσει την κανονική διεξαγωγή της διαδικασίας.

288 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το αίτημα αποζημιώσεως από την Επιτροπή πρέπει να απορριφθεί.

Κεφάλαιο IV — Επί των κυρώσεων.

289 Η Επιτροπή, προκειμένου να επιβάλει πρόστιμο ύψους ενός εκατομμυρίου λογιστικών μονάδων για τις τέσσερις παραβάσεις που διαπίστωσε εις βάρος της

UBC, αναφέροντας ότι η τελευταία «αποδείχτηκε τουλάχιστον αμελής», έλαβε υπόψη τη βαρύτητά τους, τη διάρκειά τους και το μέγεθος της επιχείρησης.

290 Η Επιτροπή, όσον αφορά τη βαρύτητα των παραβάσεων αυτών, τις τοποθέτησε στο οικονομικό και νομικό τους πλαίσιο, λαμβάνοντας υπόψη την αλληλοεπίδρασή τους και τις προφανώς αντίθετες προς τους στόχους της ενοποίησης των αγορών συνέπειές τους, καθώς επίσης και το γεγονός ότι η μπανάνα είναι προϊόν ευρείας καταναλώσεως.

291 Όσον αφορά τη διάρκεια των παραβάσεων, η Επιτροπή θεώρησε ότι η απαγόρευση μεταπωλήσεως πράσινων μπανανών έπρεπε να ληφθεί υπόψη μόνο από τον Ιανουάριο του 1967 μέχρι τις 15 Νοεμβρίου του 1968, ημερομηνία γνωστοποιήσεως στην Επιτροπή των γενικών όρων πωλήσεως για τις Κάτω Χώρες.

292 Από τις πιο πάνω σκέψεις συνάγεται ότι κατόπιν των μεταγενεστέρων της 15ης Νοεμβρίου 1968 ενεργειών της UBC, οι οποίες περιορίστηκαν στα όρια της δραστηριότητας στην οποία αναφέρεται η γνωστοποίηση, δεν συντρέχει κανένας λόγος να γίνει δεκτό ότι υφίστατο αμέλεια εκ μέρους της UBC ούτε, άλλωστε, επιβλήθηκε πρόστιμο για τις μεταγενέστερες αυτές ενέργειες.

293 Εξάλλου, κατά τη διαδικασία της 5ης Απριλίου 1976 για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, η Επιτροπή έλαβε υπόψη την τροποποίηση της επίμαχης ρήτρας, καίτοι θεώρησε ότι η τροποποίηση αυτή έπρεπε να είχε γίνει νωρίτερα.

294 Κατά την Επιτροπή, η διακοπή παραδόσεως μπανανών Chiquita στη Olesen τοποθετείται μεταξύ της 10ης Οκτωβρίου 1973 και της 11ης Φεβρουαρίου 1975. Η Επιτροπή αναφέρει ότι έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η UBC έθεσε οικειοθελώς τέρμα στην παράβαση αυτή.

295 Η σχετική με την πολιτική επί των τιμών συμπεριφορά της UBC έναντι των πελατών της που ήταν εγκατεστημένοι στη Γερμανία, στις Κάτω Χώρες και στην οικονομική ένωση Βελγίου-Λουξεμβούργου, υφίστατο τουλάχιστον από το 1971, έναντι των Δανών πελατών μετά τον Ιανουάριο του 1973 και έναντι των Ιρλανδών πελατών μετά το Νοέμβριο του 1973.

296 Τέλος, σύμφωνα με την Επιτροπή, το ύψος του προστίμου ορίστηκε σε ένα εκατομμύριο λογιστικές μονάδες, έχοντας υπόψη το συνολικό ετήσιο κύκλο εργασιών της UBC που ανέρχεται σε δύο περίπου δισεκατομμύρια δολλάρια, τον ετήσιο κύκλο εργασιών για τις μπανάνες στην οικεία αγορά που ανέρχεται σε

πενήντα εκατομμύρια δολλάρια και επίσης και τα πολύ υψηλά κέρδη που πραγματοποίησε λόγω της πολιτικής της επί των τιμών.

297 Εξάλλου, για να υποχρεωθεί η UBC να θέσει τέρμα στις παραβάσεις αυτές εφόσον δεν έπραξε κάτι τέτοιο εξ οικείας βουλήσεως, η Επιτροπή την υποχρέωσε, υπό την απειλή ποινής, να γνωστοποιήσει, το αργότερο την 1η Φεβρουαρίου 1976, σε όλους τους ωριμαντές-διανομείς της που ήσαν εγκατεστημένοι στη Γερμανία, στη Δανία, στην Ιρλανδία, στις Κάτω Χώρες και στην Οικονομική Ένωση Βελγίου-Λουξεμβούργου, την κατάργηση της απαγόρευσης μεταπωλήσεως πράσινων μπανανών και να γνωστοποιεί στην Επιτροπή, δύο φορές το χρόνο και για περίοδο δύο ετών, τις τιμές που χρέωσε στους ίδιους πελάτες κατά τη διάρκεια του προηγούμενου εξαμήνου.

298 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι δεν γνώριζε ότι κατείχε δεσπόζουσα θέση και επομένως, ακόμα λιγότερο, ότι είχε κάνει καταχρηστική εκμετάλλευση της θέσης αυτής, εφόσον μάλιστα, σύμφωνα με τη μέχρι τώρα νομολογία του Δικαστηρίου, θεωρούνταν ως κατέχουσες δεσπόζουσα θέση μόνο οι επιχειρήσεις που αποτελούσαν μονοπώλια ή ελέγχαν σημαντικό τμήμα της αγοράς.

299 Η UBC είναι επιχείρηση η οποία, λόγω του ότι ασχολείται επί μακρόν με το διεθνές και εσωτερικό εμπόριο, γνωρίζει πολύ καλά τις σχετικές με τον ανταγωνισμό νομοθεσίες και έχει ήδη πείρα της αυστηρότητάς τους.

300 Η UBC, δημιουργώντας εμπορικό σύστημα το οποίο συνεδύαζε την απαγόρευση πωλήσεως πράσινων μπανανών, τιμές που δημιουργούσαν διακρίσεις, παραδόσεις ποσοτήτων μικρότερων των παραγγελθεισών και όλα αυτά για να πετύχει πλήρη στεγανοποίηση των εθνικών αγορών, έλαβε μέτρα τα οποία γνώριζε ή ώφειλε να γνωρίζει ότι αντίκεινταν στην απαγόρευση του άρθρου 86 της Συνθήκης.

301 Επομένως, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι παραβάσεις αυτές της UBC οφείλονταν, τουλάχιστον, σε αμέλεια.

302 Το ύψος του επιβληθέντος προστίμου δεν παρίσταται δυσανάλογο προς τη βαρύτητα και τη διάρκεια των παραβάσεων (καθώς και το μέγεθος της επιχείρησης).

303 Εν τούτοις, πρέπει να ληφθεί υπόψη η μερική ακύρωση της απόφασης και, κατά συνέπεια, να μειωθεί το ποσό που όρισε η Επιτροπή.

304 Φαίνεται δικαιολογημένη η μείωση του ποσού του προστίμου στις 850.000 (οκτακόσιες πενήντα χιλιάδες) λογιστικές μονάδες, καταβλητέες στο εθνικό νόμισμα της προσφεύγουσας επιχείρησης, η έδρα της οποίας βρίσκεται εντός της Κοινότητας, δηλαδή 3.077,000 (τρία εκατομμύρια εβδομήντα επτά χιλιάδες) ολλανδικά φιορίνια.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

1) **Ακυρώνει το άρθρο 1, στοιχείο γ, της απόφασης της Επιτροπής «IV/26.699 Chiquita» της 17ης Δεκεμβρίου 1975 (OJ L 95 της 9.4.1976, σ. 1 επ.).**

2) **Μειώνει το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στις εταιρίες UBC και UBCBV σε 850 000 (οκτακόσιες πενήντα χιλιάδες) λογιστικές μονάδες, καταβλητέες στο εθνικό νόμισμα της προσφεύγουσας επιχείρησης, η έδρα της οποίας βρίσκεται εντός της Κοινότητας, δηλαδή σε 3 077 000 ολλανδικά φιορίνια (τρία εκατομμύρια εβδομήντα επτά χιλιάδες ολλανδικά φιορίνια).**

3) **Απορρίπτει την προσφυγή ως προς τα λοιπά αιτήματα.**

Kutscher Sørensen Bosco Donner

Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Touffait

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Φεβρουαρίου 1978.

Ο Γραμματέας
A. Van Houtte

Ο Πρόεδρος
H. Kutscher